სახალხო გაზეთი

№ 1145 ᲞᲐᲠᲐᲡᲙᲔᲕᲘ, 21 მარტი 1914 წ. № 1145

განცხადების ფასი: ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზე პეტიტით დირს 15 კ., უკანასკნელზე 10 კ. სხვა ადგილებიდან კაკუკასიის გარეშე მიღებულ განცხადებათა ფასი: სტრიქონი პეტიტი ტექსტის წინ 20 კ., უკან 10 კ. სამგლოვიარო განცხადების დასაბეჭდ. პირველ გვერდზე თითო-ჯერ სადამოს 4 საათამდე დირს 3 მ. 4 საათის შემდეგ მიიღება მხოლოდ თვით სტამბა „შრომა"-ში, მუხრანის ქუჩა, და ედირება 4 მანეთი.

განცხადებანი იმ პირთა, ფირმათა და დაწესებულებათაგან, რომელნიც კაკუკასიის გარეშე არიან, ან მთავარი კანტორები და განყოფილებანი აქვთ, მიიღება მხოლოდ სავაჭრო სახლის ლ. და მ. მეტცლ და ამხ.-ების განცხადებათა ცენტრალურ კანტორაში მოსკოვში, მიასნიცკის ქ., ს. სიტოვისა და მის განყოფილებებში: პეტერბურგში—მორსკაია 11, ვარშავაში—მარშალკოვსკის ქ. 130, პარიზში—ბირჟის ოდანი.

ხელის მოწერა და დასაბეჭდი განცხადებები მიიღება „სახალხო გაზეთი"-ს რედაქციაში და კანტორაში ყოველ-დღე კვირა-უქმეების გარდა, დილის 9 საათიდან 3-მდე. სადამოთი 5-დან 7-მდე.

ხელ-მოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდება; დაუბეჭდავი მცირე წერილები და კორესპონდენციები სულ არ ინახება; ინახება ერთის თვით მხოლოდ დიდი წერილები და მოთხრობები. პირადად ძოლა-პარაკება შეიძლება ყოველ-დღე, კვირა-უქმეების გარდა, დილის 10 საათიდან ნაშუადღევის 3 საათამდე. ადრესის გამოცვლა 40 კაპ.

რედაქცია და კანტორა იმყოფება: ტფილისში, სასახლის ქ., სარაჯიშვილის სახ. № 6. ფოსტის ადრესი წერილებისა და ფულისთვის: ტფილისი, ქართული „სახალხო გაზეთი" 190.

ᲢᲔᲚᲔᲤᲝᲜᲘ № 12-29

გაზეთის ფასი წელიწადში 8 მ. 50 კ., თვეში—75 კაპ.
ცალკე № ᲣᲤᲐᲡᲐᲓ 5 კ., დამატებანი—7 კ.

ᲧᲝᲕᲔᲚ-ᲓᲦᲘᲣᲠᲘ ᲡᲐᲞᲝᲚᲘᲢᲘᲙᲝ ᲓᲐ ᲡᲐᲚᲘᲢᲔᲠᲐᲢᲣᲠᲝ ᲒᲐᲛᲝᲪᲔᲛᲐ

მიიღება ხელის მოწერა 1914 წლის „სახალხო გაზეთზე"
(სურათებიანი დამატებით)

წლიურ ხელის მომწერთ პრემიად მიეცემათ:
1) ქართველი მწერლები, 2) უცხოეთის მწერლები, 3) სამეცნიერო კრებული.
წლიური ფასი **8 მან. 50 კაპ.**
მისამართის გამოსაცვლელი 40 კ., პრემიების გასაგზავნი 60 კ.
ნაწილ-ნაწილ ფულის გადახდა შეიძლება შემდეგ ვადებზე: პირველ აპრილამდე 5 მან., პირველ თიბათვემდე 2 მან. და დანარჩენი 1 მ. 50 კ. 1 ნოემბერამდე.
მისამართი: Тифлисъ. газ. „Сахалхо Газети" П. Ящ. 190

მიიღება ხელის მოწერა
არჩილ ჯორჯაძის
თხზულებათა მე-5-ე ტომზე.

ხელის მოწერა შეიძლება მხოლოდ **23 მარტამდის ტფილისში: „სახალხო გაზეთის" რედაქციაში** და ქ. ᲠᲤ. ᲬᲐᲠᲬᲐᲫᲔ გამავრცელებელ. წიგნის მაღაზიაში. **ᲒᲝᲠᲨᲘ** სანდრო გძელიშვილთან და **ᲥᲣᲗᲐᲘᲡᲨᲘ** ისიდორე კვიცარიძესთან, **ᲭᲘᲐᲗᲣᲠᲐᲨᲘ** შავი ქვის მრეწველთა კანტორაში გიორგი ნანეიშვილთან და **ᲑᲐᲗᲣᲛᲨᲘ** ტრ. ინასარიძესთან.
წმინდა შემოსავლის ნახევარი გადაიდება **არჩილ ჯორჯაძის** ძეგლის სასარგებლოდ. **ფასი ხელის მოწერით 80 კაპ.**

„სახალხო გაზეთი"-ს რედაქცია
აუწყებს საზოგადოებას, რომ კვირას, 23 მარტს, დიდუბის ტაძარში გადახდილ იქნება წლის წირვა და პანაშვიდი განსვენებულის
არჩილ ჯორჯაძის
სულის მოსახსენებლად.
წირვა დაიწყება დილის 9-ნახევარ საათზე, პანაშვიდი ნაშუადღევის 12 ნახევარ საათზე.

ᲢᲤᲘᲚᲘᲡᲘᲡ ᲛᲣᲜᲘᲪᲘᲞᲐᲚᲘᲢᲔᲢᲘᲡ ᲜᲐᲬᲘᲚᲘ ᲐᲣᲬᲣᲦᲔᲑᲡ ᲗᲘᲜᲐᲛᲔᲖᲠᲔᲑᲡ, ᲠᲝᲛ ᲙᲕᲘᲠᲐᲡ, 23 ᲛᲐᲠᲢᲡ, ᲓᲘᲓᲣᲑᲘᲡ ᲢᲐᲫᲐᲠᲨᲘ ᲒᲐᲓᲐᲮᲓᲘᲚ ᲘᲥᲜᲔᲑᲐ ᲬᲚᲘᲡ ᲬᲘᲠᲕᲐ ᲓᲐ ᲞᲐᲜᲐᲨᲕᲘᲓᲘ ᲒᲐᲜᲡᲕᲔᲜᲔᲑᲣᲚᲘᲡ
არჩილ ჯორჯაძის
სულის მოსახსენებლად.
წირვა დაიწყება დილის 9-ნახევარ საათზე, პანაშვიდი ნაშუადღევის 12 ნახევარ საათზე.

ᲥᲐᲠᲗᲣᲚᲘ ᲗᲔᲐᲢᲠᲘ
კვირას, 23 მარტს, დილით „ᲯᲔᲯᲘᲚᲘᲡ" ᲠᲔᲓᲐᲥᲪᲘᲐ ᲰᲛᲐᲠᲗᲐᲕᲡ
ᲡᲐᲑᲐᲕᲨᲕᲝ ᲓᲘᲚᲐᲡ
წარმოდგენილი ი ნება პიესა:
„ᲧᲕᲐᲕᲘᲚᲗᲐ ᲨᲝᲠᲘᲡ" ᲓᲐ ᲡᲐᲞᲠᲘᲜᲪᲔᲠᲢᲝ ᲒᲐᲜᲧᲝᲤᲘᲚᲔᲑᲐ
ადგილების ფასები დაკლებულია. დასაწყისი 3 საათზე. 201

ᲮᲕᲐᲚ, 22 ᲛᲐᲠᲢᲡ, ᲡᲐᲚᲐᲛᲝᲡ 7 ᲡᲐᲐᲗᲖᲔ,
დეპუტატთა საკრებულოს დარბაზში მოხდება
ᲢᲤ. ᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚ ᲥᲐᲚᲗᲐ ᲡᲐᲖᲝᲒᲐᲓ.
მეასმე მორიგი საჯარო კრება
ᲛᲔᲯ. ᲕᲐᲮᲢᲐᲜᲒ ᲦᲐᲛᲑᲐᲨᲘᲫᲔ
წაიკითხავს მესამე **ᲚᲔᲥᲪᲘᲐᲡ** ბავშვთა აღზრდის შესახებ.

სამანუფაქტურო მაღაზია
მ. გ. აბაშიძისა 1023
ᲒᲐᲓᲐᲡᲪᲔᲓᲐ იმავე თამამშევის ქარვასლაში, ერევნის მოედანზე, სახლის ეზოს დასაწყისში, **სამხედრო შტაბის პირდაპირ, სადაც მიღებულია ᲧᲝᲕᲔᲚ-ᲜᲐᲘᲠᲘ ᲐᲮᲐᲚᲘ ᲡᲐᲥᲝᲜᲔᲚᲘ.**
ფასები ძლიერ ხელმისაწვდომად და შეუვაჭრებლად.
● ᲨᲐᲒᲐᲗᲝᲒᲘᲗ ᲜᲐᲭᲠᲔᲒᲘᲡ ᲓᲘᲓᲘ ᲘᲐᲤᲝᲒᲐ ●

23 მარტს, დილის 11 საათზე, ხონის საავადმყოფოს ᲞᲠᲝᲒᲘᲛᲜᲐᲖᲘᲐᲨᲘ დანიშნულია
ᲡᲐᲖᲝᲒᲐᲓᲝ ᲤᲚᲘᲣᲠᲘ ᲙᲠᲔᲑᲐ
ხონის საყრდენიერთო ნდობის საზოგადოებისა.
ᲒᲐᲜᲡᲐᲮᲘᲚᲕᲔᲚᲘ ᲡᲐᲙᲘᲗᲮᲔᲑᲘ:
1. განხილვა და დამტკიცება 1913 წ. ანგარიშისა.
2. 1914 წლის ხარჯთ-აღრიცხვა.
3. შეცვლა წესდების § 71.
4. შუალედგადმლობა სახელმწიფო ბანკში კრედიტის მომატებაზე.
5. არჩევანი ერთი გამგეობისა, ორი საბჭოსა და სამი სარევიზიო კომისიის წევრთა, მათის კანდიდატებით. 1113

ᲒᲝᲠᲘᲡ ᲞᲘᲠᲕᲔᲚᲘ ᲙᲔᲠᲫᲝ
ᲡᲐᲛᲙᲣᲠᲜᲐᲚᲝ
ᲫᲠᲐᲮᲬᲘᲜᲣᲚ ᲓᲐ ᲢᲔᲠᲐᲞᲔᲕᲢᲘᲣᲚ (ᲨᲘᲜᲐᲒᲐᲜᲘ ᲡᲜᲔᲣᲚᲔᲑᲐᲗᲐ)
ᲒᲐᲜᲧᲝᲤᲘᲚᲔᲑᲔᲑᲘᲗ.
კუთხე სომეხროსი და სემინარიის ქუჩისა, სახლი ზანგურიძისა.
სტაციონალური განყოფილება მოწყობილია 20 საწოლით.
მწოლიარე ავადმყოფების მიღება შეიძლება ყოველ დროს.
გარედან მოსიარულე ავადმყოფებს მიიღებენ შემდეგი ექიმები:
ᲙᲝᲑᲔᲠᲘᲫᲔ Მ. Ხ. ქირურგიული, სამშობიარო და დედათა სნეულებანი ყოველ დღე 8—12 ს.-მდე.
ᲬᲘᲜᲐᲛᲫᲦᲐᲠᲘᲨᲕᲘᲚᲘ Მ. Დ. შინაგანი და ბავშვთა სნეულებანი, ყოველ დღე დილ. 9—12 ს.-დე გარდა ქვირისა.
ᲛᲔᲡᲮᲘᲨᲕᲘᲚᲘ Ს. Ს. ქირურგ. სნეულებანი, ყოველ დღე 12—1 ს.-დე.
ᲑᲠᲘᲣᲥᲜᲔᲠᲘ Მ. Ზ. თვალისა და ვენერიული (ათამანგის) ავადმყოფ. ყოველ დღე 1—2 ს.-დე.
ᲖᲘᲜᲖᲑᲣᲠᲒᲘ Ა. Ლ. კბილისა სნეულებანი ყოველ დღე 2—9 ს.-დე.
რჩევისათვის 50 კ., საწოლები 2 მ. დაწყებული, ცალკე ოთახი 4 მ.-დან.
ოპერაციები, კონსილიუმი, ელექტრონით წამლობა, მასაჟი, ყვავილის აცრა, ძიძათა შემოწმება, შეხვევა და სხვა შეღავათიანი ფასით.
სამკურნალოს აქვს მოწყობილი საკუთარი სამიკროქიმიო და საბაქტერიოლოგიო ლაბორატორია. ფასინჯვა: სისხლისა, შარდისა, ნახველისა, კუჭის წვენისა და სხვა **წამლობა „606", „914".** 1088

ᲢᲤᲘᲚᲘᲡᲘᲡ ᲙᲔᲠᲫᲝ ᲡᲐᲛᲙᲣᲠᲜᲐᲚᲝ
ქსენოფონტეს ქუჩა, ხაკუთ. სახლი, № 7, მიხეილის პროსპექტისა და ვეტცელის ხასტუმრის ახლო.
ᲢᲔᲚᲔᲤᲝᲜᲘ № 590.
სტაციონალური განყოფილება მოწყობილია 50 საწოლით, ცალკე ნომრებით და სპერთო ოთახები განსაკუთრებითი სამშობიარო განყოფილებებ.
მწოლიარე ავადმყოფთა მიღება შეიძლება ყოველ წამს, გარეშე მოსიარულე ავადმყოფებს მიიღებენ შემდეგი ექიმები-სპეციალისტები:

შინაგანი სნეულებანი.	**ᲛᲐᲜᲬᲕᲔᲢᲐᲨᲕᲘᲚᲘ Მ. Მ.** ორშაბ., ოთხშ. და პარასკ. 2—3 ს. **ᲛᲐᲓᲚᲐᲚᲐᲨᲕᲘᲚᲘ Გ. Გ.** სამშაბ. და შაბათობით 10—12. **ᲛᲘᲫᲔᲚᲐᲫᲔ Შ. Ა.** ყოველ დღე 12½—1 ს. **ᲨᲔᲓᲝᲠᲝᲕᲘ Ე. Გ.** ყოველ დღე, 11—12. **ᲙᲘᲫᲐᲚᲐᲨᲕᲘᲚᲘ Ჯ. Ლ.** ყოვ.-დღე 1-ნახ.—2 ს.
ქირურგ. სნეულებანი.	**ᲒᲐᲠᲯᲔᲕᲘᲩᲘ Მ. Ლ.** კონსულტატი ყოველ დღე 11½—12½. **ᲤᲘᲚᲘᲪᲘᲜᲨᲕᲘᲚᲘ Ნ. Ა.** ყოველ დღე 10—1. **ᲨᲘᲠᲐᲫᲦᲝᲕᲘ Რ. Ბ.** ყოველ 12—1.
ქალთა და სამშობ. სნეულებანი.	ექიმი-ქალი **ᲛᲔᲠᲑᲘᲪᲙᲘ-ᲨᲘᲠᲐᲫᲦᲝᲕᲘᲡᲐ Ლ.** ყოველ დღე 11—12. **ᲗᲘᲪᲙᲐᲜᲐᲫᲔ Ი. Მ.** ყოველ დღე 1—2. **ᲛᲔᲚᲘᲥᲘᲨᲕᲘᲚᲘ Ნ. Მ.** ყოველ დღე 10—1.
ბავშვთა სნეულებ.	**ᲛᲘᲫᲔᲚᲐᲫᲔ Შ. Ა.** ყოველ დღე 12½—1. **ᲨᲔᲓᲝᲠᲝᲕᲘ Გ. Ხ.** ყოველ დღე 11—2. **ᲙᲘᲫᲐᲚᲐᲨᲕᲘᲚᲘ Ჯ. Ლ.** ყოვ.-დღე 1-ნახ.—2 ს.
ნერვიულ სნეულებ. და ელექ.	**ᲯᲐᲕᲐᲮᲘᲨᲕᲘᲚᲘ Ნ. Ნ.** საშაბ., ხუთშაბ. და შაბათ. 12—1. **ᲨᲝᲠᲓᲝᲕᲘ Გ. Ხ.** ყოველ დღე 1—2.
ყელ. ყურის და ცხვირ.	**ᲐᲗᲐᲜᲘᲐᲜᲪᲘ Ნ. Ა.** ყოველ დღე 12½—1½.
თვალის სნეულ.	**ᲛᲣᲡᲮᲔᲚᲘᲨᲕᲘᲚᲘ Მ. Ხ.** ორშაბათ., ოთხშ. და პარასკ. 2—2½.
კან. და კვნერ. ავ.	**ᲓᲘᲐᲡᲐᲛᲘᲫᲔ Ა. Ნ.** ყოველ დღე 11½—12½.

სამკურნალოს აქვს მოწყობილი საკუთარი სამიკროქიმიო და საბაქტერიოლოგიო ლაბორატორია. სისხლის გასინჯვა, ათაშანგ. Wassermann. რეაქციისათვის 50 კ. საწოლი 2 მ. დაწყებული. ცალკე ოთახი 5 მ.-დან. შშობიარობა 10 დღე საწოლით ღირს 40 მ. დაწყებული. **ოპერაციები,** კონსულიუმი, **შარდის** ბუშტისა და მილების **კატეტერიზაცია, „606" და „914" წამლობა** შეშუბებანი, ელექტრონით წამლ., მასსაჟი, ყვავილის აცრა, ძიძათა შემოწმება თა სხვა. შეღავათიანი სათასურით. წ. 1070

კ. ი. ზუბალაშვილის სახელოვნის ძალ. სახალხო სახლი
შაბათს, 22 მარტს, 1914 წ. სახ. სახ. არს. ქართ. სახ. წარმ. შარდ. წრის
ქ-ნ ო. ლეუბვას, ბ-ნთ ვ. აბაშიძისა და **კ. ყიფიანის**
მონაწილეობით წარმოდგენილი იქნება ა. ცაგარლის 4 მოქ. პიესა:
ᲪᲘᲛᲑᲘᲠᲔᲚᲘ.
მონაწილეობას მიიღებენ ქ-ნნი: ო. ლეუბვა, მ. რომანიშვილისა, ოფისპირელი, ე. ციმაკურიძე. ბ-ნნი: ვ. აბაშიძე, ანაშვილი, ნ. ვეკუეელი, ზურაბიშვილი, ალ. მეტრეველი, რომანიშვილი, კ. ყიფიანი.
დასაწყისი საღამოს 8 საათზე, ადგილების ფასი 5 კ.50 მ—დე.
1002 რეჟ. თ. ნაშემწე **ალ. ᲖᲣᲖᲣᲨᲕᲘᲚᲘ.** ქარ. სახ. წარ. მ. წ. ადმინ.

ᲓᲐᲑᲔᲭᲓᲐ ᲓᲐ ᲒᲐᲛᲝᲕᲘᲓᲐ ᲐᲮᲚᲐᲓ ᲓᲐᲡᲣᲠᲐᲗᲔᲑᲣᲚᲘ
ᲕᲔᲤᲮᲘᲡ-ᲢᲧᲐᲝᲡᲐᲜᲘ
სარგის კაკაბაძის რედაქტორობით.
სრული ტექსტი, ნამდვილი და ჩანართი ვრცელი წერილით „ვეფხისტყაოსნის" რედაქციებისა და რუსთველის ვინაობის შესახებ. წიგნში ჩართულია მე-XVII საუკ. მინიატურებიდან გადმოღებული სურათები. **წიგნს მიიღებენ მხოლოდ ბ-ნ კაკაბაძის ხელის მოსაწერნი.** ტფილისში წიგნი იყიდება „ნოვაია რეჩისა" (გოლოვ. პროსპ.) და წერა-კითხვის საზოგად. წიგნის მაღაზიაში. ფასი 2 მან. 50 კაპ. 1127

ᲕᲐᲒᲖᲚᲘᲡ ᲡᲐᲛᲙᲣᲠᲜᲐᲚᲝᲨᲘ
(შიხინოვის ვაგზლის აფთიაქის გვერდზე, ვაგზლის ქუჩა, № 8. ტელეფონი 695)
მიიღებენ ავადმყოფებს 11 საათიდან 3 საათამდე.
ᲜᲐᲗᲘᲨᲕᲘᲚᲘ—ვენერიული და კანის ავადმყოფ. 10—11 ს.
ᲛᲘᲜᲐᲡᲝᲕᲘ—ქირურგი, 11—12 საათამდე.
ᲙᲐᲙᲝᲕᲘ—ყურისა, ცხვირისა და ყელის ავადმყოფობანი 11—11½ საათამდე.
ᲪᲘᲪᲘᲨᲕᲘᲚᲘ—შინაგანი და ნერვების 11—12 საათამდე.
ᲔᲓ. ᲫᲐᲚᲘ ᲘᲝᲡᲔᲚᲘᲐᲜᲘ—ქალური ავადმყოფობანი, კვირაობით, სამშაბათობით და ხუთშაბათობით 11—11½ ს.
ᲡᲐᲛᲮᲔᲓᲠᲝ ᲔᲓ. ᲙᲚᲓᲘᲐᲨᲕᲘᲚᲘ—შინაგანი და ბავშვების სნეულებ. 11—12 ს.
ᲕᲐᲨᲐᲙᲘᲫᲔ—შინაგანი და ბავშვების სნეულებანი, საღამოს 6—7 საათამდე.
ყვავილის აცრა, ძიძათ შემოწმება და სხვ.
რჩევის საფასური—50 კაპ.
ᲬᲐᲛᲚᲝᲑᲐ „914". 1023

ᲔᲚᲔᲥᲢᲠᲝᲜᲘᲡ, ᲠᲔᲜᲢᲒᲔᲜᲘᲡ, ᲮᲘᲜᲐᲗᲚᲘᲡ
ᲡᲐᲛᲙᲣᲠᲜᲐᲚᲝ 1094
საწოლი ოთახებით
ᲛᲘᲮᲔᲘᲚ ᲒᲔᲓᲔᲕᲐᲜᲘᲨᲕᲘᲚᲘᲡᲐ
ნერვიულებით ავადმყოფთა მიღება ყოველ დღე, კვირის გარდა, დილის 12—2 საათ., საღამოთი 6—8 საათ. ვერა, ყორდანოვის ქ. № 20, ტელეფ. 791.

ᲡᲐᲑᲣᲠᲗᲐᲚᲝᲗᲖᲔ
მშვენიერ ალაგას
ახლად აშენებულ ეკლესიისა და დიდუბის მომავალ ბიდის მახლობლად დაიჭრა 20 დესეტინა მამული და იყიდება წვრილ ნაჭრებად ხელმისაწვდომელ ფასებში.
მსურველთ შეუძლიანთ მიჰმართონ ოლდას ქუჩაზე, სახლი № 6, სადაც ინახავენ ძე **თაბაშიშვილს,** დილის 8 საათიდან ნაშუადღევის 3 საათამდე. საღამოს 5 საათიდან 8 საათამდე. უმორჩილესად ვთხოვთ პიწის ნაიდეველებს, რომ **თავის ეროზე წესიერებანთ დარჩენილი** ვალი, თანახმად ჩვენგან მიცემულ კვიტანციისა. 1073

ᲔᲥᲘᲛᲘ Ნ. Ნ. ᲯᲐᲕᲐᲮᲘᲨᲕᲘᲚᲘ
ორდინატორად ნამყოფი კიევის ნერვების კლინიკაში.
იღებს ნერვებით ავადმყოფებს საღ. 6—7 ს.-მდე. ჩერქეზიშვილის ქუჩა, № 12. **იქვე გამართულია ელექტრონის სამკურნალო კაბინეტი.** 1011

ᲔᲥᲘᲛᲘ **Ზ. Ნ. ᲛᲐᲖᲐᲙᲘᲐᲜᲘ** **გადავიდა** ახალ ბინაზე, სოლოლაკში, ბებუთოვის ქ. № 38.
შინაგანი ბავშვთა სნეულებანი, სპეციალურად კუჭისა და ნაწლავების ავადმყოფობანი. **ელექტროთერაპია** იღებს დილის 10—11 ს. და საღამოს 5—7 საათამდე. ტელეფ. № 388. 1053

ᲔᲥᲘᲛᲘ **Დ. ᲒᲝᲠᲨᲘ (დოკტორანტი). Მ. Დ. ᲬᲘᲜᲐᲛᲫᲦᲐᲠᲘᲨᲕᲘᲚᲘ**
ყოფილი ორდინატორი ხარკოვის უნივერსიტეტისა და სამედიცინო ინსტიტუტის შინაგან სნეულებათა კლინიკებისა.
შინაგანი და ბავშვთა სნეულებანი. ავადმყოფობანი გულისა, ფილტვისა და სისხლის სპეციალურად. იღებს დილის 9—12 საათამ. გორის სამკურნალოში, დანარჩენ დროს სახლში. სამეფო ქუჩა ქალების გიმნაზიის პირ. 1050

ᲜᲐᲫᲐᲚᲓᲔᲕᲨᲘ
ᲔᲥᲘᲛᲘ ᲮᲣᲓᲐᲓᲝᲕᲘᲡ ქ., 4. **Ი. Რ. ᲮᲣᲜᲯᲣᲚᲐᲫᲔ**
იღებს ავადმყოფებს დილით 9—12 ს., საღამოთი 4½—7 საათ. **შინაგანი და ბავშვთა სნეულებით ავადმყოფებს.** 141

ᲔᲥᲘᲛᲘ **Ი. Ი. ᲑᲔᲠᲘᲨᲕᲘᲚᲘ** სწამლობს **საშარდე ორგანოთა, ათაშანგისა** და კანის ავადმყ. **ვენერიულ ნაწილ.** რეაქციით იკვლ. ათაშანგ. მოწამლ. სისხლს. მიიღება ნაშუადღე. 3—5½ ს. ელისაბედის ქ., № 94, კიროჩნი ქუჩის ახლო, საფოგანყოფ. პირდაპირ. 1080

ᲔᲥᲘᲛᲘ **ᲙᲐᲕᲚᲘ ᲐᲠᲓᲐᲖᲘᲐᲜᲘ** შინაგანი და ბავშვების სნეულობა. ავადმყოფებს მიიღებს დღის 12—2 ს. საღამოს 5—7 ს. ალექსანდრეს ქუჩა, № 3. 1022

ᲔᲚᲔᲥᲢᲠᲝᲜᲘᲡ ᲡᲐᲛᲙᲣᲠᲜᲐᲚᲝ
ᲥᲐᲚ. ᲒᲐᲥᲝᲨᲘ
მუდმივ საწოლებით:
ᲡᲣᲚᲘᲗ-ᲐᲕᲐᲓᲛᲧᲝᲤᲝᲑᲘᲡᲐ, ᲐᲕᲗᲜᲘᲐᲜᲔᲑᲘᲡᲐ ᲓᲐ ᲚᲝᲗᲔᲑᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ.
ფასი მოსრიგებით.
ᲐᲓᲠᲔᲡᲘ: Баку, магазинная, № 50. 1084

ᲑᲔᲠᲚᲘᲜᲘᲡ ᲣᲜᲘᲕᲔᲠᲡᲘᲢᲔᲢᲘᲡ ᲛᲔᲓᲘᲪᲘᲜᲘᲡ ᲓᲝᲥᲢᲝᲠᲘ
Ბ. Გ. ᲛᲔᲔᲒᲠᲐᲒᲘᲐᲜᲪᲘ
იღებს შინაგან სნეულებათა ავადმყოფებს. სწამლობს ფილტვებისა—ბლექი და გულის სნეულებათ. სპეციფიურად ბლექისათვის შეფარდებული წამლობა, ხელოვნურ. პნევმოტორ. განთავება, ფილტვებისა და გულისა ფოტოგრაფიულად გადადება და აგრეედვე ელვისებურ რენტგენის სხივებით გადადება სხეულის სხვა ნაწილებისაც. ყოველ დღე დილის 9—1 ს.-დე და საღამ. 5—7 საათამდე, კვირაობით დილ. 9—12 ს.-დე. **დანარჩენ** წამლობა დილ. 9—10 ს.-დე **უფასოდ.**
ბებუთოვის ქ. 23. ტელეფ. 7—92 1087

ქართული პრესა

ამ ორი დღის წინად გაზეთ **„აზრში“** ჭიათურელ რვა მოწინავე მუშის წერილი დაიბეჭდა, რომელშიაც ავტორები საყვედურს ეუბნებიან რედაქციას: გაზეთის საქმე კარგად ვერ დაგიყენებიათ, მუშები ჩამოიშორეთ და ინტელიგენტები დაეპატრონენ ყველაფერსო: „ჩვენი გაზეთი, სწერენ ჭიათურელი მუშები, მაშინ გახდება ნამდვილი მუშათა ორგანო, როდესაც მის გამოცემაში როგორც ქონებრივად ისე იდეურად შეგნებული მოწინავე მუშა მწერლები მიიღებენ შიგ მონაწილეობას; ჩვენ რა თქმა უნდა ინტელიგენციის გარეკას არ მოვითხოვთ, მათი ალაგ-ყოველთვის დარჩება, უმთავრესი ყურადღება კი მუშას უნდა მიეცეს, თუ გვინდა, რომ ჰაერში გადმოკიდებულნი არ დავრჩეთ.“ ავტორები ასახელებენ რუსეთის მუშათა გაზეთების მაგალითს და ამბობდნენ: „ჩვენში ამის მსგავსი არაფერი ხდება, აქ გაზეთის შინაარსი კრიზისს განიცდის; ის დაუმორჩილეს არა მუშათა ნება-სურვილებს და მათ სატკივარს, არამედ უკანასკნელთა ნება-სურვილი ოაიპყრო გაზეთის ხელმძღვანელმა ინტელიგენციამ... ამიტომაც მუშათა შორის უკმაყოფილება გაზეთისადმი ღღითი ღღე ღრმავდება, ოპოზიციაში უდგანან და რაღა გასაკვირელია, თუ მისი გამოკვლის საქმეც ასეთ პირობებში ბეწვზედ ჰკიდია“. ასეთი მდგომარეობის გასაუმჯობესებლად ჭიათურელი მუშები წინადადებას იძლევიან, რომ გაზეთში იბეჭდებოდეს მუშათა წერეების ყველა წერილი, გაზეთმა უნდა გაურკვიოს მკითხველებს ყოველნაირი საკითხი, თუნდაც კერძო ხასიათისა, გაზეთი დაემორჩილოს მუშათა ნებასურვილებს, რედაქცია იმყოფებოდეს მუშათა კანტროლის ქვეშ და სხ.

მუშების საპასუხოდ „აზრის“ გუშინდელ ნომერში დაბეჭდილია სარედაქციო წერილი, ომელიც აღნიშნავს, რომ გაზეთი სრულებით არ დაცემულა, არამედ 3600 მეტი გადის, ამბობს:

გერმანიის სოციალ-დემოკრატიული პარტიის ცენტრალურ ორგანოს რედაქტორად დიდხანს აყო ედუარდ ბერნშტეინი და შემდეგ სიკვდილის დღემდე პარტიის ლიდერი ვილჰელმ ლიბკნეხტი— ეს ცნობილი ინტელიგენტები, მაგრამ გაზეთი მუშათა ორგანოდ ითვლებოდა და სრული ნდობითაც სარგებლობდა. დღესაც „ფორვერტსი“-ს მთავარი რედაქტორია კუნოვი და „ნოიე ციტ-“ის კაუცკი, მაგრამ არავის აზრადაც არ მოსვლია გაზეთ-ჟურნალებს მუშათა სახელი ავხადოთ ან რედაქტორებად უთუოდ მუშები ჩავაყენოთო.

მარქსი და ენგელსი ხომ ინტელიგენტები იყვნენ, მაგრამ მათი მოძღვრება მთელმა საერთაშორისო პროლეტარიატმა თავისად გამოაცხადა და მას იზიარებს.

გამოდის, მთელი ინტერნაციონალი ორმოში გადაჩეხილა და ხსნის თილისმა 8 მუშის ხელში ყოფილა.

აშკარაა, აქ თვით კითხვა ყალბ ნიადაგზეა დასმული.

მუშა თუ ინტელიგენტი?—ასე აყენებენ საკითხს მხოლოდ სინდიკალისტები და არა ჩვენი მომხრენი.

მართლაც გაჭყევით „გაკიცხულების“ რეცეპტებს და სახელმწიფო ღუმაში ნაცვლად ნ. ჟორდანიასი და ირ. წერეთლისა უნდა გაგვეგზავნა უბრალო მუშა.

აი სადამდის მივყევართ იმ დემაგოგიას, რომელსაც ზოგიერთი მუშები აწარმოებენ.

ასეთ წინადადებას აყენებენ ყოველთვის ისეთი პირები, რომელთაც ჰგონიათ, რომ მასსა უბრალო ჭურია, რომელიც იმას ამოიძახებს, რასაც ზევიდან ჩასძახებენ. ეს დემაგოგია ივ. გომართლებს დავუთმოთ.

ჩვენ კი იმ გზით მივდივართ, რომელსაც შეგნებული ევროპიელი მუშები მისდევენ: ყველა საქმე შესაფერ კაცს უნდა მიენდოს მიუხედავად იმისა, მუშაა ის თუ ინტელიგენტი.

დეპუტატად ის უნდა აირჩეს, ვინც უკეთ შეებრძოლება მტერს და თავგამოდებით დაიცავს მუშათა ინტერესებს, რედაქციის თანამშრომლად ის უნდა მოვიწვიოთ, ვისაც კალამი უფრო ემარჯვება, მეტი ცოდნითა და გამოცდილებით აღჭურვილია.

ნიშნავს ეს იმას, თითქოს ვინმე უნდა გარეკონ და ჩამოიშორონ?

ამის თქმა შეიძლებოდა წინედ, როცა ერთმა მიმდინარეობამ მართლა გააბატონა ინტელიგენცია, მაგრამ შეუძლებელია ამ ჟამად, როცა ყველაფერი მუშათა ხელშია. რედაქციის ვალია გარშემო მოწინავე მუშები შემოიკრიბოს, მათ კორესპონდენტობა და წერილების მოწოდება გაუადვილოს და მით მუშა-მწერლებისა და რედაქტორების გამომუშავებას ხელი შეუწყოს.

ამას სავსებით ვასრულებთ“..

საზელმწიფო სათათბირო

(დეპეშ. პეტერ. სააგენტო)

19 მარტის სხდომა.

რომანოვკა თავმჯდომარეობს. მინისტრთა ლოჟაში ვაჭრობის მინისტრია. გრძელდება მთავრობის პასუხის განხილვა ლენის ამბების შესახებ.

კერენსკი განსხვავებას ჰხედავს ვაჭრობის მინისტრისა და შინაგან საქმეთა მინისტრის ამხანაგის პასუხთა შორის. დაწვრილებით ასწერს საკუთარი ცნობებით ლენის ამბებს და ინ დასკვნამდე მიდის, რომ მინისტრის ამხანაგის განცხადების წინაალმდეგ, გაფიცვას სრულიად მშვიდობიანი ხასიათი ჰქონია; პოლიტიკური გადასახლებულები კი არამც თუ გაფიცვის მეთაურები არ იყვნენ, პირიქით ისინი გაფიცვის მოსპობის მომხრეები იყვნენო. ამგვარ პირობებში, მისი აზრით, მინისტრის ამხანაგის პასუხი მთელი საზოგადოების აზრის გამოწვევაა.

მურანოვს ს.-დ. სახელით შეაქვს ფორმულა, რომლითაც მთელი პასუხისმგებლობა ლენის ამბებში და თანამედროვე რეჟიმი, რომელიც უარსა ჰყოფს მუშების უფლებას (...?) და მთავრობას უნდობლობას უცხადებს.

ჩხენკელი. მთავრობა რატომ არ აქვეყნებს სენატორ მანუხინის რევიზიის შედეგს? მთელმა ქვეყანამ და მუშებმა იციან, ვინ არის ნამდვილი დამნაშავე ლენის ამბებშიო.

შემდეგი კრება პარასკევს.

ახალი ამბავი

ტფილისი

◆ **არჩილ ჯორჯაძის გარდაცვალების წლის თავი შესრულდა** დღეს, 21 მარტს. განსვენებულის ხსოვნის მოსახსენებელი წირვა და პანაშვიდი დანიშნულია კვირას, 23 მარტს, დიდუბის ტაძარში.

◆ **კინალამ ერთი საცოდაობა დატრიალდა 17 მარტს ტფილისში.** წინა დღით, 16 მარტს, ტფილისში ჩამოვიდა შვიდის წლის ვაჟიშვილით ველისციხეში მიმავალი, ონის მცხოვრები ბააკ აბრამის ძე ნანიაშვილი, რომელიც მეორე დღეს ურემი იშოვა და ველისციხეში წასვლა დააპირა. უცებ ნანიაშვილს შვილი დაეკარგა და აქეთ-იქით ძებნა დაუწყო. ბოლოს იპოვა სირაჯხანაში და ჩქარის რბიჯით წაიყვანა ბავშვი, რადგანაც უგვიანდებოდა. ბავშვმა ტირილი მორთო. ამ გარემოებას ყურადღება მიაქცია ხალხმა და წარმოიდგინა, ბავშვი დასაჩხვლეტად მიჰყავს ებრაელსო. ჩქარა ბრბო გაიზარდა: შეიკრიბა 3,000 კაცამდე და ერთი მითქმა-მოთქმა გაიმართა. ხალხმა კიდეც დააპირა „ლინჩის“ სამართალით გასწორებოდა ნანიაშვილს, მაგრამ, საბედნიეროდ, პოლიცია ჩაერია ბოქაულის დავიდოვის მეთაურობით, ნანიაშვილი ხელიდან გამოგლიჯა ხალხს და პოლიციაში წაიყვანა, სადაც გამოირკვა ყველაფერი. როგორც იყო, ამის შემდეგ ხალხი დამშვიდდა და დაიშალა.

◆ **სასულიერო სემინარიის ძველი შენობის ბედი.** როგორც მკითხველებმა იციან, კარგა დიდის ხნის გახმავლობაში ქართლ-კახეთის სასინოდო კანტორა აცხადებდა, ეს შენობა ნაწილ-ნაწილად ქირით იძლევაო. მსურველი თითქმის არავინ გამოჩნდა, რადგანაც შენობას გადაკეთება ესაჭიროება და ყველა ხარჯს ერიდებოდა. ახლა ქართლ-კახეთის სასინოდო კანტორამ მთელი შენობა 30 წლით იჯარით მისცა ინჟენერს ვინოგრადოვს, რომელსაც ამავ შენობაში დღეს საპოლიტეხნიკუმო კურსები აქვს და ნაფიც ვექილს ძიძიშვილს. კანტორამ უკვე დასდო ხელშეკრულობა ხსენებულ პირებთან, რომელთაც წელიწადში 20,000 მანეთამდე ქირა უნდა გადაიხადონ. ახალ მოიჯარადრეებს აზრად აქვთ, შენობაში კერძო გიმნაზია დაარსონ და შენობის ეზოში ბაზარი გამართონ. ხელშეკრულობა კანტორამ დასამტკიცებლად უწმ. სინოდს გაუგზავნა. თუ დამტკიცებულ იქნება, ამაში მოიჯარადრენი შენობის გადაკეთებას დაუყოვნებლად შეუდგებიან.

◆ **სამელიარაციო კრების ბიუროს** ქართულ სამეურნეო საზოგადოებას სთხოვა, ფულით დახმარება აღმოუჩინოს მომავალ სამელიარაციო კრების მოსაწვევად. ამ კრების მოსაწვევად ტფ. გუბერნიის თავადაზნაურთა და ნიჰანმღოლთა და დეპუტატების საკრებულომ თავის მხრით 150 მან. გადასდო.

◆ **ფრინველთა გამოფენა** ფრინველთა მოშენების მოყვარული კავკასიის საზოგადოება ტფილისში მართავს 7-დან 12 აპრილამდე. თანახმად ამ საზოგადოების თხოვნისა, ქართულ სასოფლო-სამეურნეო საზოგადოების საბჭომ საუკეთესო ექსპონატებისთვის თავის მხრით შემდეგი საჩუქრები დანიშნა: ერთი ვერცხლის დიდი დიპლომი, ორი ვერცხლის პატარა დიპლომი და სამი ქების ფურცელი.

◆ **კადეტთა კორპუსის მოსწავლეთა მოწამლვა.** შემდეგ ახალმა პოლიციმეისტერმა განკარგულება მოახდინა, რათა დაწვრილებით დაეთვალიერებინათ ტფილისის ყველა საკანდიტერო და თორნე. პოლიციელნი დათვალიერებას მთელ ორის კვირის განმავლობაში განაგრძობენ და მუშაობა მხოლოდ ამ დღეებში დასასრულეს. მათ მრავალი ოქმი შეუდგენიათ და განკარგულება მოუხდენიათ, რათა სასანიტარო პირობანი დაუყოვნებლივ დაცულ იქმნას.

◆ **სამშობიარო სახლის კურთხევა.** ქალაქის გამგეობამ 23 მარტისთვის დანიშნა. კურთხევაზე მრავალი ხალხია მიწვეული.

◆ ქალაქის საავადმყოფოს განცალკევებულ განყოფილებაში **სახადით** ავადმყოფი 12 ყოფილა. ამათგან 1 გარდაიცვალა.

◆ **მიწის ძვრა.** როგორც დეპეშათა საგენტო იტყობინება, ახალქალაქში ორჯელ იძრა მიწა.

◆ **სამეურნეო თათბირი.** ქართულ სამეურნეო საზოგადოების საბჭომ საბოლოოდ გადასწყვიტა, ძოიწვიოს 15-დან 25 აპრილამდე სოფ. ძარტყოფში სოფლის მეურნეთა თათბირი. თათბირთან ერთად სამეურნეო იარაღ-მანქანათა გამოცდაც მოხდება. თათბირის მოწვევა საბჭომ მდივანს ვ. ი. რცხილაძეს დაავალა.

◆ **გუბერნატორმა ნება დართო:** უფასო სასადილოსი და საბავშვო სამეურნეო და სახელოსნო ახალშენის საზოგადოებას, გამართოს 27 აპრილს კარაპეტიანცის ბაღში სეირნობა და ქალთა უმაღლეს კურსების მსმენელთა საურთიერთო დამხმარე კასას, გამართოს 3 მაისს ტფ. საკრებულოს საზაფხულო შენობაში სეირნობა.

◆ რედაქციამ მიიღო ნაძალადევის სკენის მოყვარეთა წრის ანგარიში 1911—14 წლებისა. ამ ანგარიშის მიხედვით, წრეს სულ 41 ქართული წარმოდგენა გაუმართავს, მთელი შემოსავალი ჰქონია 1464 მ. 26 კ. ხარჯი 1237 მ. 31 კ. წმინდა შემოსავალი ჰქონია 275 მ. 26 კ. რუსული წარმოდგენიდან შემოსავალი ჰქონია 662 მ. 36 კ. და ხარჯი—591 მან. 28 კ. საშუალო რიცხვით თითო ქართულ წარმოდგენიდან ნაღდად დარჩენია 5 მ. 53 კ. რუსული წარმოდგენიდან—2 მ. 73 კ. ქართულ წარმოდგენებს სულ დასწრებია 6827 სული, რუსულს 3509.

საზოგადოებანი და კრებები

◆ „ნაძალადევის“ **სცენის მოყვარეთა** წრის საზოგადო კრება დანიშნულია 23 მარტისათვის დღის 11 საათზე „ნაძალადევის“ თეატრის დარბაზში ანგარიშების განსახილველად, წესდების ზოგიერთა მუხლების დასამატებლად და ახალი გამგეობის და საარევიზიო კომისიის წევრთა ასარჩევად.

დაბეჭდილი ანგარიში მსურველთ შეუძლიანთ მიიღონ „ნაძალადევის“ თეატრთან არსებულ წრის კასტორაში.

◆ **ტფ. ქართველ ქალთა საზოგადოება** ხვალ, 22 მარტს, დეპუტატთა საკრებულოს დარბაზში ჰქონავს მესამე საჯარო საღამოს, რომელზედაც ექ. ვახტანგ ლამბაშიძე განაგრძობს ლექციას ბავშვთა აღზრდის შესახებ.

◆ **სახალხო უნივერსიტეტის საზოგადოებაში** გამგეობის კრება 19 მარტს მოხდა. გამგეობამ გადათვალისწინა თვის უახლოეს მუშაობის გეგმა და დაადგინა: 1) მიმართოს ტფ. გაზეთების რედაქციებს, რათა ცნობებს სახალხო უნივერსიტეტის მოქმედების შესახებ, ფართო ადგილი დაუთმონ, 2) გამართოს კვირას, 23 მარტს შევჩენკოს დილა უკრაინულ დასის მონაწილეობით ტ 3) მოკლე ხანში მოიწვიოს საზოგადო კრება სარევიზიო კომისიის ასარჩევად, ნაცვლად 16 მარტისთვის დანიშნულ კრებისა, რომელიც არ შესდგა წევრთა კანონიერ რიცხვის დაუსწრებლობის გამო.

◆ უნივერსიტეტის სომხური სექცია 25 მარტიდან სომეხთა სემინარის ძველ შენობაში საღამოს კურსებს მართავს მოზრდილთათვის. ლექციები იქნება სამშაბათობითა და ხუთშაბათობით, საღამოს 7-დან 9 საათამდე. ლექციებს წაიკითხავენ: ა. მუსაელიანცი—დასავლეთ ევროპის ისტორიიდან, ვ. აგარონიანი—სახელმწიფო უფლებაზე და ა. ელიბეკიანი—ფიზიკურ გეოგრაფიიდან.

◆ **ახალი საზოგადოება.** გ. ხმალაძემ, ვ. ბათიაშვილმა, ს. ლოლაძემ, მღვდელმა გაბრიელ ლოლაძემ ტფ. გუბერნატორს სთხოვეს, დაამტკიცოს წესდება მომხმარებელ საზოგადოების „წარმატებისა“, რომელსაც ისინი გორის მაზრის სოფელ მეჯვრისხევში დაარსებენ.

◆ **მევენახეობისა და მეღვინეობის კომიტეტის** საგანგებო კომისიის კრება დღეისთვის არის დანიშნული ადაიანისა და კონდოლის სანერგეების გასაფართოვებლად ღონისძიებათა შესამუშავებლად.

◆ **ქართულ სასოფლო-სამეურნეო საზოგადოების** საბჭოს კრება 19 მარტს მოხდა. კრებამ მოისმინა ავლევის სკოლის მზრუნველ თ-დ კ. მ. ამირეჯიბის შუამდგომლობა, თ-დი ამირეჯიბი საზოგადოებას სთხოვდა, დაენიშნა თავის ხარჯით ერთი მასწავლებელი ავლევის სკოლაში სამეურნეო საგნების სასწავლებლად. საბჭომ ამ ჟამად თავის ხარჯით მოუხერხებლად სცნო ცალკე მასწავლებლის მოწვევა, რადგანაც ნივთიერი ხელმოკლეობა ხელს უშლის და დადგინა, ამ სკოლაში სამეურნეო საგნების სწავლების შესახებ მსჯელობა შემდეგში კიდევ იქონიოს. ამის შემდეგ საბჭომ მოისმინა მოხსენება საგანგებო კომისიისა, რომელმაც ს.

უცხოეთის მიმოხილვა

2

საფრანგეთი

ბრძოლა სკოლის გარშემო.

ას წელიწადზე მეტია საფრანგეთში ორი მიმართულება იბრძვის სკოლაში გასაბატონებლად—კლერიკალიზმი და თავისუფალი აზრი. მას მერე, რაც საფრანგეთში ეკლესია სახელმწიფოდან გააცალკევეს და კლერიკალებს კონგრეგაციები ჩამოართვეს, გარეგნულად თითქმის მინელდა ბრძოლა, კლერიკალები თითქმის შეურიგდნენ თავისს ბედს. მაგრამ ეს მხოლოდ გარეგნულად იყო.

ანატოლ ფრანსი სწერს (L' Eglise et la Bepublique) „არ შეიძლება იმისი თქმა, ვითომც ეკლესიას ფერი ეცვალოს, იგი არაოდეს არ იცვლება. ყველაფერი მოძრაობს, მხოლოდ იგი სდგას უძრავად და, როდესაც ეს ვისმე ანცვიფრებს, ეკლესია უპასუხებს—ეს მოვლენა სასწაულიაო“.

ნორჩს მოზარდ თაობას ეკლესია უნერგავს რევოლუციისადმი მძულვარებას, იგი თავისთვის ამზადებს ეროგულ და მორჩილ ლაშქარს. სწორედ ეს არის მიზეზი, რომ თავისუფალ აზრის მოსარჩლენიც თავის ძალღონეს სკოლის საქმისაკენ არუებენ. ისინი სცდილობენ მომავალი თაობა გამოჭგლიჯონ კლერიკალებს კლანჭებიდან, რადგანაც თუ რესპუბლიკელებმა და თავისუფალ მოაზრეთ სკოლის საქმე ხელიდან გაუშვეს, მაშინ უმთავრეს ბრძოლის იარაღს ჩაუგდებენ მტერს ხელში.

ლიონის არქიეპისკოპოსი სევენი სწერს: „სკოლა და ეკლესია განუყოფელი რამ არის, ეს ორთავე აუცილებელი საძირკველია ყოველგვარ სარწმუნოებისა. საზოგადოებრივ წყობილებისა. ეკლესია მხოლოდ მაშინ შესძლებს კეთილნაყოფიერ მოღვაწეობას, თუ სკოლაც ეხმარება. თუ სკოლა და ეკლესია ერთმანეთს დაუპირდაპირეთ, სატირელ ნაყოფს მიიღებთ. ნეიტრალური სკოლა ეკლესიას აცალიერებს, ღვთის მგმობელი სკოლა ეკლესიას ანგრევს, სოციალისტური სკოლა კი ქვას ქვაზე აღარ დასტოვებს ოჯახისა და საზოგადოებისაგან. ამგვარად სკოლის საკითხს უპირველესი ადგილი უნდა დაეთმოს კათოლიკეთა მოღვაწეობაში. ეს საკითხი თავისის მნიშვნელობით სოციალურ საკითხზე ბევრად მაღლა სდგას“.

როგორც ჰხედავთ ნეიტრალური (საერო) სკოლა კათოლიკებს უდიდეს საფრთხედ მიაჩნიათ თავისი საქმისათვის.

„საერო სკოლაო—სწერდა ძველი რესპუბლიკელი ბრისონი—გამარჯვების თავდებია (მისი წიგნი „La Congregation“) საერო სკოლა თავისი დაწესებულებებით, თავის გარშემო ყველაფერს გაანთავისუფლებს კლერიკალთა გავლენისაგან, განსაკუთრებით კი გონებასა და ზნე-ჩვეულებას. ეს ჩვენმა მოწინააღმდეგეებმაც (კათოლიკებმა) კარგად იციან. აქედან წარმოსდგება მათი იერიშები, მათი გაცოფება და მრისხანება. აქვე აქვს სათავე—ბულანჟიზმს, ნაციონალიზმს და „საფრანგეთის სახელმწიფო ლიგას“.

საერო სკოლის უმთავრესი შემქმნელი ჟიულ ფერრი იყო, ოპორტიუნისტ-რესპუბლიკელთა ბელადი. სკოლა უნდა იყოს საერო და ნეიტრალური—ამბობდა ფერრი; სარწმუნოება მხოლოდ უნდა ისწავლებოდეს სკოლებში—ასეთი იყომისი ლოზუნგი. „სკოლაში არამც ტ არამც ადგილი არ უნდა ჰქონდეს პარტიულ აზრების ქადაგებას—ეს იქნებოდა დანაშაული ბავშვის წინაშე,—ამბობდა ფერრი. სკოლაში სწავლება უნდა ემყარებოდეს ან ძველს აზრ-შეხედულებას, ან ახალს“. კათოლიკები ამბობდნენ, ზნეობა (მორალი) სარწმუნოების გარეშე შეუძლებელიაო, ფერრი ამტკიცებდა, ზნეობა არის საზოგადოებრივ განვითარების შედეგი, რომელიც მჭიდროდ გადაბმულია ცივილიზაციის ზრდასთან. ადამიანის მოვალეობა თავისთავისა, სხვათა, ოჯახისა, საზოგადოებისა და სამშობლოს წინაშე—ეს ისეთი ზნეობრივი ჭეშმარიტებანია, რომლის სწავლებისთვისაც საჭირო არ არის მეტაფიზიკის სიღრმე“. ფერრი მასწავლებლებს სწერდა: „სამღვთო სჯულის სწავლებისაგან განთავისუფლებთ, მაგრამ ზნეობის სწავლებისაგან კი არა. წერა-კითხვასთან ერთად მასწავლებელმა მოწაფეებს ზნეობრივი ქცევაც უნდა შეასწავლოს. ნამდვილი, უდიდესი და მუდმივი ზნეობა—უეპიტეტო ზნეობაა. საფრანგეთის საზოგადოებაში, ამდენ საუკუნეთა ცივილიზაციის შემდეგ, ზნეობას განმარტება არ ესაჭიროება. ეს ზნეობრივობა თვითონ ადამიანის არსებაშია ჩაქსოვილი, იგი დამკვიდრებულია ადამიანის შეგნებაში“. „როდესაც ბავშვებს რაიმე ზნეობრივი ცნება უნდა გადასცეთ, დაფიქრდით ხოლმე, ხომ არ იპოვება პატიოსანი ხალხში თუნდაც ერთი, რომელსაც ეს ცნება სათაკილოდ ეჩვენოს; იფიქრეთ იმაზედაც, რომ თქვენს კლასში მყოფ მოწაფეთა მშობლებში ხომ არ მოიპოვება ისეთი ვინმე, რომელიც გულწრფელად მოიწონებდა თქვენს აზრს. თუ ასეთი მოიპოვება, თამამად გადაეცით თქვენი ცნება, თუ არა—თავი შეიკავეთ“.

კათოლიკები ვერ შეურიგდნენ ფერრის მიერ შექმნილ საერო სკოლას. მათ ის კი არ უნდოდათ, რომ სკოლაში სარწმუნოება ესწავლებინათ, მათ ჰსურდათ მთელი სკოლის საქმე ძველებურად ხელში ჰქონოდათ და სწავლაც კათოლიკობის პრინციპებზე დაემყარებინათ და არა რაღაც მორალზე.

კობის დროს ქათოლიკებს კონგრეგაციები ჩამოართვეს, სკოლების გახსნაც აუკრძალეს და სახელმწიფო სკოლებში მასწავლებლობის კარი დაუხშეს.

„ყოველ ადამიანს უფლება აქვს თავისს მსგავს თავისი აზრები გაუზიაროს—ამბობდა კომბი,—ეს არის თავისუფლების დედა აზრი. მაგრამ ეს უფლება, ეს მოვალეობა იცვლება როდესაც ადამიანი ბავშვის წინაშე სდგას. კონგრეგაციის ბერებმა თავისი მრწამსის საკურთხეველს მსხვერპლად შესწირეს თავისი პირადი თავისუფლება, რამაც ივინი ბერობამდე მიიყვანა. იმათ ნებაყოფლობით უარი სთქვეს თავის ნებისყოფაზე, თავის დამოუკიდებელ მოსაზრებაზე, მოქმედებაზე. მათ ზურგი აქციეს თანამედროვე საზოგადოებას და მის დაწესებულებათ. როგორი აღმზრდელი უნდა იყოს ის ადამიანი, რომელსაც საზოგადოებრივ ცხოვრების გემო დაჰხვია, იქნება თვითონ შემეცნებაც კი თავისებურ აზროვნებისა და მგრძნობელობისა. განა საზოგადოებას შეუძლიან მოზარდ თაობის აღზრდა ასეთ, განსაკუთრებულ პირობებში მყოფ, ხალხს ანდოს?“

პრუდონი სწერდა: „ბავშვს უფლება აქვს ყოველი მხრიდან ცოდნის სხივებით განათლდეს. სახელმწიფოს ვალდებულებაა—თვალყური ადევნოს, რომ ამ სხივებიდან არც ერთი სხივი არ წაჰგლიჯონ ბავშვს“.

კომბის სასკოლო კანონებში დარჩა ეგრედ წოდებული **სწავლების თავისუფლება.** მართალია ეს უფლება კონგრეგაციების ბერებს წაერთვათ, მაგრამ ერისკაც კათოლიკებს შერჩათ. კათოლიკებს **როდი** ეძინათ. „თავისუფალი სკოლები“ (Ecoles libres) სოკოსავით მომრავლდა—ამ სკოლებს კათოლიკები აარსებდნენ საერო სკოლის ფირმით. გარდა ამისა დაარსეს ურიცხვი პატრონაჟი *), სპორტის საზოგადოებანი და სხ. მართო პარიზში ასეთი პატრონაჟი 6 ათასს აღემატება და 50 ათასზე მეტი წევრი ჰყავს. აგრედვე მოაწიეს „მოხალისეთა“ რაზმები, სადაც ათიათასობით ბავშვი იყრის თავს. კათოლიკები პროლეტარიატისკენაც იწვდიან ხელს. მათთვის ჰმართავენ სალამოს კურსებს, სახელოსნო კურსებს, უმუშევართათვის საქმის მშოვნელ კანტორებს და სხვა.

ეკლესიის კათედრიდანაც მედგარი იერიში მიაქვთ საერო სკოლებზე. იგი, მათის სიტყვით, ბოროტებაა ბავშვების სულის მოწამვლელი, ქურდებისა და ყაჩაღების აღმზრდელი. ვინც საერო სკოლაში შვილს გაჰგზავნის, გარდუვალ ცოდვას ჩაიდენს და წაწყდებაო.

დეპუტატთა პალატაში მაგ. ასეთი ქადაგების ნაწყვეტი წაიკითხეს: „ქრისტიანე ბავშვები ქრისტიან მასწავლებლთან უნდა სწავლობდნენ, მაშ, ძმანო, თქვენი შვილები მხოლოდ ქრისტიანეთა სკოლებში მიიბარეთ. თუ რაიმე მიზეზით მშობლებს ასე მოქცევა არ შეუძლიანთ, უმჯობესია თავისი შვილები უსწავლელი დასტოვონ, ვიდრე იგინი პრუსიელთა მიერ მოსყიდულ, ფრანკ მასონ მასწავლებლებთან ატარონ (la solde des prussiens). გახსოვდეთ, რომ თქვენი შვილის სულისათვის პასუხს თქვენ აგებთ“...

„როდესაც ქრისტიანთა სკოლაში მოსიარულე ბავშვი გარდაიცვლება, მისი სული პირდაპირ სამოთხეში მიდის. უბედური ბავშვები საერო სკოლებში მოსიარულე თავის დღეში ვერ ეღირსებიან სასუფეველს, თუ მოწაფეობისას გარდაიცვალნენ. ღმერთი მრავალმოწყალეა, მაგრამ თუ თქვენი შვილები გარდაიცვალნენ საერო სკოლებში სიარულის გამო, დანაშაული თქვენ მიგიძღვით. მაშინ იცოდეთ, რომ თქვენის საკუთარის ხელით მოჰკალით შვილი.“

საზოგადოდ საერო სკოლებზე კათოლიკები ქადაგობენ, რომ იგი არის „სკოლა ეშმაკეულთა“, ციხესა და ეშაფოტზე ასაყვანებს ჰზრდის, იქიდან გამოდიან ურგები შვილები, ბიწიერი მეუღლენი, უზნეო მშობლები, ყოველად უვარგისი მოქალაქენი.

ასეთ ქადაგებას გავლენა აქვს საფრანგეთის უფრო ბნელ სოფლის ხალხზე, განსაკუთრებით ბრეტანის მხარეს.

ასეთი გაიძვერობით და დაულეველის ხრიკებით კათოლიკები თანდათან იმდენად გამაგრდნენ წელში, რომ ახლა თვითონ საერო სკოლებიც კი განიზრახეს ფეხის შედგმა და თავისი კანტროლის დაწესება.

ამ მიზნით 1909 წ. სექტემბერში, საფრანგეთის საეპისკოპოსოთა კრებულმა მანიფესტი გამოსცა. ამ მანიფესტით „თავადნი ეკლესიისანი“ აცხადებენ, რომ აზღრდის საქმეში ბავშვზე ხრუნვა მშობლებს ევალებათ, ხოლო მშობლები კი სასულიერო წოდების რჩევით უნდა ხელმძღვანელობდნენ. მანიფესტში ჩამოწერილია ვრცელი სია იმ სახელმძღვანელო წიგნებისა (ისტორიისა და ზნეობის შესახებ), რომელნიც მართლმორწმუნე კათოლიკებმა უნდა სრულებით განდევნონ ხმარებიდან, ან თავისი შვილები საერო სკოლებიდან გამოეყვანათ.

თუმცა ამ მანიფესტში ჩამოთვლილ სახელმძღვანელოებში სარწმუნოების საწინააღმდეგო არა არის-რა, იქ მხოლოდ მიუდგომლად არის მოთხრობილი საეკლესიო ისტორია. როდესაც პალატაში ეს მანიფესტი ირჩეოდა, მემარცხენე დეპუტატებმა მოითხოვეს, კათოლიკებს მოეყვანათ დაწუნებულ სახელმძღვანელოებიდან თუნდაც ერთი ადგილი, შეურაცხმყოფელი ქრისტიანულ სარწმუნოებისა. კათოლიკეთა დეპუტატებმა ეს

*) კათოლიკეთა პატრონაჟები ისეთი დაწესებულებაა, სადაც თავისუფალ დროს ბავშვები თავს იყრიან. იმათთვის გამართულია გასართობები, სათამაშოები, აქვე იკითხება ქადაგებანიც.

ტყვიავი მოირა. საბჭომ მოხსნება გასხვლის ჩვენების შესახებ მხედველობაში მიიღო, ხოლო იქ დათვალიერებულ მამულის შესახებ, რომლის ყიდვაც განზრახული აქვს, დადგინა: დავალოს საზოგადოების ინსტრუქტორს ბ-ნ გორთამაშვილს, შეადგინოს გეგმა და ხარჯთაღრიცხვა ამ მამულში სანერგისა და ხეხილის ბაღის გაშენებისა.

ძუთაისი

✦ კავკასიის სამოსწავლო ოლქის მზრუნველი ატყობინებს შავი-ქვის მრეწველთა საბჭოს, რომ მის მიერ აღძრულია შუამდგომლობა მეფის მოადგილის წინაშე, რათა 1) ქუთაისში დაარსდეს საშუალო სამთო, სამეურნეო და ტექნიკური სასწავლებელი პარალელური კლასებითა და დაბალი სახელოსნო სასწავლებლით; 2) ამ სასწავლებელს ეძლეოდეს ხაზინიდან 53.134 მანეთი წლიურად, ქუთაისმა კი ყოველ წლიურად 1000 მანეთი უნდა აძლიოს და 3) სასწავლებელს მიეცეს 300 ათასი მანეთი მოსაწყობად და ეს სესხი იფარებოდეს ყოველ წლობით იმ 20 ათასი მანეთის შეტანით, რაც გადაწყვეტილი აქვს შავი ქვის მრეწველთა კრებას სასწავლებლის შესაწირად.

✦ 28 მარტს, დილის 12 საათზე დანიშნულია ქუთაისის გუბერნიის მევენახეობისა და მეღვინეობის საზოგადოების კრება, რომელიც შემდეგ აყენებს საქმეებს განხილვას: —1, კოლეისუბნის სანერგის ხარჯთაღრიცხვა და შეკითხვა იმის შესახებ —მიიღოს თუ არა ეს სანერგე კომიტეტმა; 2. უფროსი სპეციალისტის კ. მ. ბერეკაშვილის მიერ შედგენილი გეგმა კომიტეტის მოქმედების შესახებ 1914 წლისათვის. ბ-ნო ბერეკაშვილის წლიური ანგარიში წარსული წლის მოქმედების შესახებ. 4 მოხსენება მევენახეთა და მეღვინეთა კრების შესახებ 1913 წლის დამლევს რაჭისა და შორაპნის მაზრებში და სხვა.

✦ ქალთა საზოგადოების საასკოლო კომისია დღეს მიემგზავრება ტფილისში სახელოსნო სკოლების დასათვალიერებლად.

ქალთა საზოგადოების გამგეობას გადაწყვეტილი აქვს შემოდგომაზე სკოლა დაიაროს ქუთაისში.

✦ ამ რამდენიმე დღის წინად, სახლვარ გარედ ბოსარჩენად გაემგზავრა ჟურნალისტი ნ. ნ. ჟორდანია.

გორი

✦ არჩილ ჯორჯაძის გარდაცვალების წლის თავზე პანაშვიდზე დასასწრებლად ტფილისს იგზავნება **ორი წარმომადგენელი**—ერთი ინტელიგენტი და ერთი ნოქარი.

ბათომი

✦ ნობელის ამხანაგობის ადმინისტრაციამ ბათომის ქალაქის გამგეობას აცნობა, რომ იგი ბათომში, ნურიის მოედანზე აპირებს სამყინავოს მოწყობას. ამ საქმის გამო ბათომში ჩამოვა ნობელის წარმომადგენელი ქალაქის გამგეობასთან მოსალაპარაკებლად.

თიანეთი

✦ **ს. ხილიანის** მცხოვრებს, უულაგა შვილის ქვრივს შვილი ეყოლა დედამ შვილი მოკლა და გვამი სადღაც დამალა.

ახალციხე

✦ **ძლიერმა ქარმა** იოახე ნათლისმცემლის სომეხ-კათოლიკეთა ეკლესიის სამრეკლოდან ჩამოაგდო უზარმაზარი ზარი, რომელიც იქ ამ სამის წლის წინად დასდგეს. ეკლესიის კედელი ერთს მხარეს გაირღვა და მოსალოდნელია უბედურება.

სოფლად.

✦ სოფ. **საქობო** (ქიზიყი) შუამდგომლობა აღძრა წვრილი სესხის მთავრობისაგან. ამ საქმეს ეხებოდა ნაკვეთი ნაკვეთის წარმოებელი ამხანაგობა. ამ მოკლე ხანში ეს ამხანაგობა „გურიანთა“ შეუდგება მუშაობას.

საუკეთესო სტატისტიკა

როგორც მკითხველებს თავის დროზე ვაცნობეთ, საქალაქო დებულების რეფორმა საბოლოოდ გადაწყვეტილია. ამის გამო ადგილობრივ მეურნეობის მთავარი სამმართველო (პეტერბურგშია) მასალების შეგროვებას შეუდგა რეფორმის პროექტის შესამუშავებლად. სამმართველომ ამ აზრით ქალაქის თვითმმართველობებს დაუგზავნა საანკეტო ფურცლები და სთხოვა, რაც შეიძლებოდა, ჩქარა მიეწოდებინათ მისთვის ცნობები იმ პირთა შესახებ, რომელნიც გადასახადებს იხდიან.

ტფ. ქალაქის თვითმმართველობის სასტატისტიკო ბიუროს უკვე დაამთავრა ცნობათა შეგროვება და საანკეტო ფურცელს პასუხით ამ დღეებში სამმართველოს გაუგზავნის.

ცნობები იმ პირთა შესახებ, რომელნიც ქალაქის სასაგებლოდ დასაფასებელ გადასახადს იხდიან, ბიუროს ამოკრიბა ქალაქის უძრავ ქონების უკანასკნელ აღწერის (1912 წ.) წიგნებიდან; ხოლო ცნობები იმ პირთა შესახებ, რომელნიც უძრავ ქონებისა, მრეწველობისა და ბინის გადასახადს იხდიან სახელმწიფო ხაზინის სასარგებლოდ, ამოკრიბა ხარჯის ამკრებ ინსპექციისა და სახაზინო პალატის შესაფერ წიგნებიდანა და საქმეებიდან. ცნობები იმის შესახებ, თუ როგორ განაწილდებიან ხარჯის გადამხდელნი ეროვნებისა, განათლების ცენზისა და პროფესიის მიხედვით, ბიუროს შეუგროვა ქალაქის სავაჭრო-სამეურნეო პოლიციის აგენტთა შემწეობით.

ამ ცნობების მიხედვით ტფილისში უძრავ ქონების პატრონი (რუსეთის ქვეშევრდომი) ყოფილა: კაცი—7,681, ხოლო ქალი—3,873. ამას გარდა ასეთ ქონების მესაკუთრე ყოფილა 104 დაწესებულება, საზოგადოება, ამხანაგობა და სხვა. მამრობით სქესის მესაკუთრენი ასე განიყოფებიან: 1,364 რუსი, 2,592 ქართველი, 3,166 სომეხი, 158 თათარი, 147 ნემეცი, 84 ებრაელი და სხვა. განათლების მხრით ასე განიყოფებიან: 395 კაცი უმაღლესი სწავლა აქვს მიღებული, 1,053 კაცს—საშუალო, 5,576 კაცს —დაბალი და 699 კაცმა წერა-კითხვა არ იცის. ამათში სახელმწიფო სამსახურშია 1,123 კაცი, საზოგადო სამსახურში 116, თავისუფალ ხელობისაა 221, ვაჭარ-მრეწველია—2,633, ფულისა და ქონების შემოსავლით სცხოვრობენ—427 და სხვა. მესაკუთრენი ქონების დირებულობის მხრით (დასაფასებელ გადასახადის შესაწერად) გაყოფილნი არიან 13 კატეგორიად, 50 მან. დაწყებული 10,000 მანეთამდე და ზევით.

უძრავ ქონებაზე სახელმწიფო გადასახადის გადამხდელნი (16 კატეგორია უძრავ ქონების შემოსავლის მიხედვით) ამავე ცნობებით ტფილისში ყოფილა: 7,404 კაცი და 3,804 ქალი და ამას გარდა 79 დაწესებულება, საზოგადოება, ამხანაგობა და სხვა. გადასახადის გადამხდელნი მამრობითი სქესისა ეროვნების მხრით ასე განაწილდებიან: 1,269 რუსი, 2,741 ქართველი, 2,862 სომეხი, 190 თათარი, 97 ნემეცი, 78 ებრაელი და სხვა. ამათში უმაღლესი სწავლა აქვს მიღებული 346 კაცს, საშუალო 961, დაბალი 5,312, ხოლო უსწავლელია 784 კაცი. ეს ცნობები ეხება მხოლოდ რუსეთის ქვეშევრდომთ.

სასტატისტიკო ბიუროს ვე შეკრებილ ცნობებით სახელმწიფო საბინო გადასახადს იხდის 4,190 კაცი და 1,634 ქალი, რომელთაც უძრავი ქონება არა აქვთ. ამ გადასახადის გადამხდელნი მამრობითის სქესისა ასე განაწილდებიან: 1,479 რუსი, 622 ქართველი, 1,309 სომეხი, 290 ებრაელი, 208 ნემეცი, 52 თათარი და სხვა; უმაღლესი სწავლა აქვს მიღებული 929 კაცს, საშუალო 1,721, დაბალი 1,481, უსწავლელია 59; სახელმწიფო სამსახურშია 1,748 კაცი, საზოგადო სამსახურში 251, თავისუფალ ხელობისა 527, ვაჭარ-მრეწველი 233, ფულისა და ქონების შემოსავლით მცხოვრები 98. ბინის გადასახადის გადამხდელნი ჯამაგირის რაოდენის მიხედვით 36 კატეგორიად განიყოფებიან.

შემდეგ სტატისტიკა შეიცავს ცნობებს იმ პირთა შესახებ, რომელნიც სახელმწიფო სამრეწველო გადასახადს იხდიან და რომელნიც მოკლებულნი არიან უძრავ ქონებას და ბინის გადასახადისაგანაც თავისუფალნი არიან. ასეთი გადასახადის გადამხდელი ყოფილა: 4,858 კაცი და 320 ქალი. ეს გადამხდელნი (მამრობით სქესისა) ასე განაწილდებიან: 405 რუსი, 1,344 ქართველი, 2,590 სომეხი, 195 ებრაელი, 143 თათარი, 110 ნემეცი და სხვა; უმაღლესი სწავლა აქვს მიღებული 199 კაცს, საშუალო 486, დაბალი 3,662, უსწავლელია 511. ამ გადასახადის გადამხდელნი 20 კატეგორიად განაწილდებიან. ბინის გადასახადსაც იხდიან და სამრეწველოსაც: 371 კაცი და 22 ქალი; ამას გარდა სამრეწველო გადასახადს იხდის 623 კაცი და 25 ქალი, რომელთაც უძრავი ქონება აქვთ.

საეკლესიო ფურცლის ცხრილში № 1 (ტფილისში მცხოვრებთა რიცხვი 1913 წელს) ქალაქის პოლიციის ცნობათა მიხედვით სასტატისტიკო ბიუროს ასეთი ციფრები შეუტანია: რუსეთის ქვეშევრდომი ორივე სქესისა ყოფილა სულ 362,222 სული, რომელნიც ეროვნების მიხედვით ასე განიყოფებიან: 90,914 რუსი, 66,688 ქართველი, იმერელი, გურული და ქართველთა ტომის სხვა ერები (ჩვენ განზრახ უცვლელად ვტოვებთ—ქალაქის გამგეობის მიერ ქართველთა ასე კადნიერ დანაწილებას), 132,841 სომეხი, 17,157 თათარი, 10,313 ებრაელი და სხვანი. ამავე ცნობებით 1913 წელს ტფილისში ყოფილა 10,656 უცხოელთის ქვეშევრდომი.

აპოდემიკოს ნ. მარის წერილი ქართული გალობის შესახებ

პეტერბურგში 16 მარტისთვის და ნიშნული იყო ქართული სასულიერო კონცერტი კ. ფოცხვერაშვილის და არხანგელსკის ხელძღვანელობით. ამის გამო გაზ. „რეჩში“ დაბეჭდილია აკად. ნ. მარის წერილი სახელად „აზრები ძველი აღმოსავლეთის სარწმუნოებრივი გალობის შესახებ“, რომელსაც აქვე ვსთარგმნით:

„სხვა პირობებში დღევანდელი კონცერტი „ქართული მართლ-მადიდებელ ქართლ-ურ-კახურ და იმერულ-გურულ საგალობლებისა“, როგორც ეს აღნიშნულია აფიშაზე, დიდი კულტურული დღესასწაული იქნებოდა თანამედროვე ადამიანის სულისა და ქონების შემოსავლით ლისათვის, რომელსაც არა მარტო მექანიკურად წარიტაცებს ზეცა, არამედ რომელსაც შეუძლიან ფსიხოლოგიურად მისწვდეს ჩვენი სულიერი საგანძურის ფესვებს, ხანდახან შეეხოს ან იხილოს, ხანდახან კიდეც მოისმინოს ეხლანდელი კულტურის წინაპრების ქმნილებანი. კონცერტი მარტო საეკლესიო გალობის მოყვარულთათვის არ უნდა იყოს ფრიად საინტერესო. სხვა პირობებად მე არ ვგულისხმიერობ არც იმას, თუ როგორაა ჩაწერილი საგალობლები, არც იმას, თუ როგორ იქნება შესრულებული. უეჭველია, ამ მხრივ ყველაფერი იქნება გაკეთებული, ამის თავმდებია არხანგელსკის ხოროს მონაწილეობა, მისი პირადი ხელმძღვანელობა და ენტუზიაზმი საქმის მეთაურებისა. კონცერტის ამ მხრივ გარჩევა სპეციალისტების საქმეა.

სხვა პირობები, რომლებიც ზევით ვახსენე, საჭირო იყო ჩვენი საზოგადოების, თუნდ მისი უფრო განათლებულის ნაწილის, მოსამზადებლად რათა ისტორიულად სწორედ შეითვისოს და დააფასოს აღმოსავლეთის კულტურის შემოქმედების ნაშთები. მაგრამ ამის იმედი სუსტია, თუმცა საქმე შეეხება არა ადგილობრივი ნაციონალიზმის გამოცხადებას, როგორც შეიძლება აფიქრებინოს ვისმე აფიშამ, არამედ საუკუნეთა სიღრმიდან აღმსდგარ საერთო-საკაცობრიო გენიოსის შემოქმედებას.

საქმის მეთაურები, ეტყობათ, ჰგრძნობდნენ, რომ უნაყოფოა საზოგადოების ფართო წრეებისადმი მიმართვა; მაო, სჩანს, არც საეკლესიო გალობის მოყვარულთა ვიწრო წრის ცოდნის იმედი ჰქონდათ და შეეშინდათ, სიტყვა „ქართული“ რამე მწვალებლობად არ მიიღონო, ამიტომ აფიშაში „ქართულ ეკლესიას“ დაურთეს სიტყვა „მართლმადიდებელი“, თითქოს არსებობდეს სხვა ქართული ეკლესია. არსებობენ კათოლიკე ქართველები და მაჰმადიანი ქართველებიც, მაგრამ ქართული ეკლესია ერთია, დიდიხნის ეკლესია, რომელიც დაარსდა რუსეთის გაქრისტიანებამდე რამდენიმე საუკუნით წინ და რომელიც ჯერ აღმოსავლეთურ-მართლმადიდებელი იყო და მერე ბერძნულ-მართლმადიდებელი. და ეს ქართული ეკლესია, რომელსაც 15 საუკუნის სიცოცხლე აქვს, არის შემნახველი და დამცველი ძველი სახალხო სარწმუნოებრივ გალობისა.

ამ გალობის გაქრისტიანულება არ მომხდარა საქართველოში ქრისტეს მოძღვრების დამკვიდრების პირველ დღიდანვე... მხოლოდ როცა ქრისტიანობა შეითვისა ფართო მასსამ და მოხდა ერის ქრისტიანიზაცია და ამავე დროს ქრისტიანობის ნაციონალიზაცია, ეკლესიამ შეითვისა ძველი სარწმუნოებრივი გალობის კილო, რომელიც ჩაექსოვა ქრისტიანულ საგალობლებს.

ეს შემოქმედებითი დრო საქართველოში იყო VII—VIII საუკუნეებში, როცა განვითარდა ეროვნული ეკლესია. არის ლიტერატურული საბუთები, რომლებიც პირდაპირ შეეხებიან IX—X ს. ქართული საეკლესიო გალობას. დღემდის მოიპოვება ხელნაწერები ძველი საეკლესიო გალობის სანოტო ნიშნებით როგორც საქართველოში, ისე იერუსალიმში, სინას მთაზე და ათონში.

ამას წინად ტფილისში გამოსცა სამშობლოს სიძველეთა ახალგაზდა ენტუზიასტმა ინგოროყვამ მიქელ მოდრეკილის საეკლესიო საგალობელთა ძველი ხელნაწერი, სადაც ბერძნულ საგალობლებთან ერთად დასახელებულია ადგილობრივი ქართული. არის პირდაპირი საბუთი იმისა, რომ XI—XII საუკ. ქართული გალობა გავრცელდა საქართველოს გარეშე არსებულ ქართულ მონასტრებში და დაიკავა იქ ბერძნული გალობის ადგილი. სინას მთაზე შენახულია ანდრია კრიტელის მარხვანი, მეთორმეტე საუკ. ქართველი მწერლის არსენის მიერ ნათარგმნი, რომელსაც დართული აქვს წარწერა მთარგმნელისა; ეს წარწერა ამტკიცებს, რომ თარგმნილი საგალობლებისათვისაც ქართულს კილოს ხმარობდნენ. ქართველი მეფენი და მაღალი წოდება ყველაზე მეტად ხელს უწყობდა ძველადვე ახალს ეროვნულ კილოს შეტანას საეკლესიო გალობაში.

ძველებური ხალხური ტრადიციების წყალობით საეკლესიო გალობა საქართველოში არ გაიყინა გარედან გადმოღებულ ქრისტიანულ კილოზე და ხალხური ტრადიციების ორი შტო — იერული და ქართლული დაეფუძნა საფუძვლად ერთის ქართული ეკლესიის იმერულ-გურულ და ქართლ-კახურს საგალობლებს.

(დასასრული იქნება)

მოწყალილი აბაზანები

ახალციხე. კვირას, 18 მარტს, დილადასვე გახუხუყვეტლივ ქარი ჰქროდა ჩვეულ ძი. ქაოი ბ.ბ გაძოიელდებოდა, ხან მისუსტდებოდა. ხან მავი ღრუბლებით ჩაძოიელდებოდა, ხან ძე გაძობოხყიხდებოდა; ხან ზაძოხიხყლავდა, ხან გადიღებდა. ამინდი აოა ჩვეულებრივი იყო და სწორედ გიჟ-ბაოტის სურათს ეარძოადგენდა. საღაძოს, 6 საათი გადასული იყო, როდ აქაბრის მხრიდან ძოიელად დაჰბერა ქარმა (არც კი ისეთმა ოოა ქარს სადეე ვხეეა ძიეყენებია) და ბთელი ისედაც ჩამობხელებული ქალაქი საშინელი ძტვერის ღრუბლში გახვია; თვალის გახელა შეუძლებელი იყო. სწორედ ამ დროს, ქართველ კათოლიკეთა წმ. იოანნე ხათლიძეების ეკლესიაში, სადაც საღამოს ლოცვაზე 2000 სულზე ეტი ძლოცველი იყო ძეძოკოეელი ათი ხუთის ხინედ გაასხოეს სახლეებისაკ�, ოოდ საბაოელი ხძით იგოიალა ახლად გაშენებული ეკლესიის სამრეკლოძ, ოოძელსაც 20 საეენი სიმაღლე ჰქონდა და თვალის დაბამბაძეეაში მიაი ქვის სვეტები ნაფ ძხვენად წამოვიდა ძირს და სამრეკლოს თავი კი ქაოძა მთლიან მოგლიჯა და ეკლესიის შუა თაღის სახეოავზე ისეთი სიძძიმით ჩაერკო, როდ ეკლესიის კედლები დააპო თავიდან ბოლოძდე ოოძდენიმე ადგილას და თაღიც სულ ერთიან დაბეთქა.

საშინელ ხძაზე მთელი რაბათის ხალხმა ხაძსვე თავი მოიყარა სამრეკლოს ნანგრევებთან; ხალხი ღმერთს ადლობასა სხიოავენენ, როდ ათის წუთით გაასწრო უეედურება.

მესხი კ. გვარამაძე.

სოფ. მლეთი (დუშეთის მაზრა). ამ სოფელს საძხრეთის მხრივ უძევს ხევი, ოოძელიც ყოველ წელიწადს დიდს ზარალს აძლევს სოფლელებს (გლეხებს). ძარშახ გაზაფხულზე ხევზე ძეზყეური გადძოვიდა და ზღვასეებო ძოედო სახხავ ძამულებს. რა�ოდენიმე გლეხის ძამული ქვა-ღორღით აავსო და სამუდაძოდ გაახადგურა. ხევი საფრთხეს ეარმოადგენს. ეს ხევი ადგილობრივ სკოლასა და ეკლესიას დახგრევას უქადის, ხევს თანდათანობით მიაევს სკოლის ადგილი და შედის გალავანში. ამის ასაცილებლად საჭიროა ხევის ბოლოძი ჯებირის ჩადგმა. საჭიროა ადგილობრივმა ადმინისტრაციამ ძაიხც ძიაქციოს ამას ყურადღება.

1 ძარტს ძთაში დილიდან საღამოძდე თოვდა განუწყვეტლივ. თოვლი დიდი დასდო. საახედრო გზა ბეიკრა და ფოსტამ დაიგვიანა. თებეოვლის თბილი აძინდები ძარტის ძლიერი სიცივეებით შეიცვალა. 5 მარტს ამ სოფლის ძახლობელ სერზე ოთხი ძთვრალი კაცი მიეძგზავრეოდა. გზაში ჩხუბი ძოუვიდათ. სამძა სცემა მეოთხეს და ძალზე ნაცემი სერიდან გადმოაგდეს, რომელიც თოვლში გრძნობა დაკარგული 2 საათი ეგდო.

დ. კარგარეთელი.

ძსრს ‘ძსხ()’ძეხა

თვალყურს ვადევნებ ბ-ხ „სიტყვა“-ს წერილებს „საბალხო გაზეთში“ და ძლიერ მოძწყრეს. სხვათა შორის ერთხელ ქართველ დედებს, ქართველ ოჯახს შეეხო. ბორთალი იყო ყველაფერი, თუმცა ისეთი ღედებიც აოიან ოოძლებიც არც ისე გადგვარებულნან, რომელთაც ისეთი საახბანო ქეემარიტეაც აო ესძოდეთ, რომ თავიანთ შვილებს უეეჭველად დედა-ენიდგან უნდა დაეუყენებინოს სწავლა. ასეთი დედები, გაოწყმუნებთ, დიდ მწუხარებას განიცდიან, როცა თავიანთ შვილებს გიმნაზიაში აძლევენ და თვალ-ყურს ადევნებენ ქართული ენის სწავლებას. ქართული ენის გაკვეთილები ჩვენ თავროობის გიმნაზიებში რაღაც ძასხრობას წარმოადგენს. არ ვიკი რა მიზეზია, რათ ეპატრობიან ჩვენი ქართველი მასწავლებლები ასე გულგრილად თავიანთ საგანს, ქართველი „ბარიშხებივით“ იციან თავიანთი ენა, თუ სხვა რომ ბიზეზია? კვირაში ორი საათი აქვთ ძიცემული მათ. თუ ბევრი არა, ცოტა რაძ მაინც შეუძლიანთ გააკეთონ ამ ორ საათში, თუ მოინდომებენ. უმთავრესი ის არის, რომ გულისყური და ხალისი აღუძრან მოწაფეებს თავიანთ მშობლიურ ისტორიისა და მწერლობის შესასწავლად. ბორთალია კლასსში ჰყავთ ისეთი მოწაფეები, (უფროს გიმნაზიებში, პირველ კლასსში) როძლებძაც არ იციან წერა-კითხვაც, კი, იმათ უნდა ასწავლონ ესა; ბაგრამ ხომ ისეთებიცა ჰყავთ, თუ იცნობენ თავიანთ ძოწაფეებს, როძლებძაც კარგად იციან წერა-კითხვა, მხოლოდ განგრძობას თხოულობენ თავიანთ ცოდნისას ქართულ ენაში და ამ გახგრძობას ვერა ვხედავთ. მეორე კლასსში, სადაც რუსეთის ისტორიას სწავლობენ, ქართულ გაკვეთილზე ჩიტეს ზღაპარს კითხულობენ, რომელსაც სამი შვილი ჰყავდა და მელამ ძოსტაცა, და მერმე ამ ზღაპარს წიგნიდგან გადასწერენ. მე მგონია, რომ ესეთი მასალა მეორე კლასსში არ თუ აბუჩად ააგდებინებს ქართული ენის გაკვეთილებს, არამედ ბავშვებს შეაძულებს კიდეც, რაც ძალიან ხშირადა ხდება. ზოგი შეგირდ უარს

ბელადმა ეაკ პიუმკიმ ლიტონი სიტყვით განაცხადა: მთელი საერო განათლება შეურაცხყოფაა ყველა მორწმუნე კათოლიკისა. თქვენი სწავლება ემყარება ზნეობას (ძორალს) სარწმუნოების გარეშე. ასეთი ძორალი უარყოფაა კათოლიკეთა უწმინდესს და ძვირფას ტრადიციებისა და შეურაცხყოფს მათს სარწმუნოებას...

საპარლამენტო კამათიდან გამოირკვა შემდეგი:

კათოლიკეთა სკოლებში ძალიან გავრცელებულ საფრანგეთის ისტორიის სახელმძღვანელოში („L'histoire de France“—აბატ ვანეზინისა) სწერია, თურმე: „საფრანგეთის დიდი რევოლიუცია, ეს ბოროტი სულია, რომელიც ქრისტიანულ საზოგადოებას დაეპატრონა, ეს ადამიანის გამამაყებული გონებაა, რომელიც ამხედრდა ღმერთის წინააღმდეგ და სარწმუნოებას, ქეშმარიტებასა და სიკეთეს სასტიკ და დაუძინებელ მტრად მოევლინა. ამ მხრით რევოლიუცია არის (fille du satan) სატანის ნაშობი, მე-16 საუკუნის წარმართობის აღდგენა. იგი თავისის შხამით გამოჰკვება პროტესტანტთა რეფორმამ და ფილოსოფიამ. მის ბუნებრივ ბელადად და მიმდევრად იყვნენ ღვთისმგმობნი (ატეისტები), ურწმუნონი, ფრანკ-მასონები და ებრაელები“.

კათოლიკე ეან იუნის სახელმძღვანელოში („Histoir contemporaine“) ფეოდალური წყობილება ასეა დახასიათებული: „მეგატონე ფეოდალისა და მის მამულში მოსახლე გლეხის დამოკიდებულობა ხელშეკრულებაზე იყო დამყარებული, რომელიც გლეხთა წინაპრებს **ნებაყოფლობით** დაედოთ მემამულეებთან. ეს ხელშეკრულობანი თანამედროვე პირობის წერილს უახლოვდება მიწის პატრონსა და მოიჯარადრეს შორის.

ლიუდოვიკო მე-16 მეფობაში საფრანგეთის გლეხები სრულებით თავისუფალნი იყვნენ (entièrement libres). იგივე ავტორი სოციალისტებს ასე ახასიათებს: „როგორც ზომიერი, ისე უკიდურესი სოციალისტები უდიდეს საზოგადოებრივ ბოროტებას წარმოადგენენ.“

კათოლიკე მათიეს სახელმძღვანელოში („Cours d'Histoire Universelle“) ავტორი ამტკიცებს, დიდი უსამართლობაა, როდესაც ბართლომეს ღამეს კათოლიკეთა ეკლესიას აბრალებენ თავზეო. ბართლომეს ღამე კატერინა მედიჩიმ მოაწყო. კათოლიკეთა ეკლესია კი ამ საქმეში მხოლოდ იმითი მონაწილეობდა, რომ დევნილი გუგენოტები შეიხიზნა და გაიხეცებულ ბრბოსაგან იფარავდაო. მათიე ვოლტერზე სწერს, რომ იგი, ყოველად ცრუ, ყოველად გარყვნილი და ყოველად მავნე ფილოსოფოსი იყოვო. რუსსოზე კი ამბობს: რუსსო გარყვნილი კაცი იყო, თავისი თავისთვისაც ვერ მოევლო და სხვებისათვის სიბრძნის სწავლებას ეპოტინებოდაო. იგი 1778 წელს გიჟი გარდაიცვალაო“.

ამისთანა ნიმუშები ბევრი გამოამზეურეს პარლამენტის ტრიბუნიდან.

სასკოლო კანონმდებლობაზე კამათის დროს ჟორესმა შესანიშნავი სიტყვა წარმოსთქვა. მისის აზრით, სკოლამ ბავშვს არ უნდა მიაჩეჩოს განსაზღვრული ფორმულები და დოქტრინები. ასეთი სწავლება აღზრდის მხოლოდ გონებით ფრთხილსა და კრიტიკის უნარ მოკლებულ თაობას. როდესაც სოციალისტები საკუთარ სკოლებს გაჰხსნიან, სოციალისტმა მასწავლებელმა არც კი უნდა ახსენოს სოციალიზმი. ნამდვილი რწმენა იბადება და მკვიდრდება მხოლოდ თავისუფალ კრიტიკულ მსჯელობის განვითარებით და უწყებულ მოვლენათა ყოველმხრივის შესწავლით“...

„მას მერე, რაც გონების ძლევამოსილებამ ბრწყინვალედ გაიმარჯვა, მას მერე, რაც ძველებურს მსოფლმხედველობაში გაისმა მოწოდება ახალი აზრისა, მას მერე, რაც ძველი, საფრანგეთის სამრეკლოებიდან რევოლუციის დაფდაფმა დაჰკრა, დაჰკრა საყვირმა ახალის ქვეყნისამ, ადამიანის შემოქმედებას არაოდეს არ მიუდწევია ასეთ ნაყოფიერებამდე. ეს არ იყო შედეგი მხოლოდ ბრძოლის ჟინისა, ეს არ იყო მხოლოდ ჟინი ძველ, დრომოჭმულ აზროვნების წინააღმდეგ ამხედრებისა. არა, კაცობრიობა აზვირთდა ძლევამოსილ ცხოვრებისათვის და მოქმედებისათვის, აღსდგა მკვდრეთით, რადგანაც ორი უდიდესი აზრი მოევლინა მას: აზრი თავისუფალ გონებისა და ძლევამოსილება. იმ აზრისა, რომ პოლიტიკურსა და სოციალურ ცხოვრებაში არავინ არის განდევნილი, არავინ არის გარიყული, ყოველი ადამიანი უფლებამოსილია“...

კათოლიკები ილაშქრებენ საერო სკოლების წინააღმდეგ, ვითომც იგი ანტიპატრიოტული იყოს და ჯერეოვანის პატივისცემით არ ეკიდებოდეს ძველს დაწესებულებათა და ადათ-ჩვეულებას.

ჟორესი ამ ცილისწამებაზე უპასუხებს: „წარსულის საუკეთესო დაფასება ჩამქრალ საუკუნოებისაკენ პირის ბრუნება და აჩრდილთა თვალუწვდენელ წყების ჭვრეტა კი არ არის. ვისაც წარსულის პატივისცემა უნდა, მან მერმისისაკენ უნდა წარმართოს ის საქმე, რომელსაც წარსულში ცოცხალი ძალა ემსახურებოდა. არა, უმიზნოდ კი არა ჰღვიოდა და ანათებდა კაცობრიობის წარსულ თაობათა კერა. დიაღ, ჩვენ გაგვაჩნია წარსულის კულტი! და სწორედ იმის გამო რომ ჩვენ ვმოძრაობთ, ვიბრძვით ახალის იდეალებისათვის, სწორედ ჩვენა ვართ ღვიძლი მემკვიდრენი ჩვენი წინაპრების სულიერი კერისა. ჩვენ შეგვეწოვა მისი ალი, თქვენ კი ხელთ შეგრჩათ მხოლოდ ფერფლი მისი“...

ჟორესის აზრით, პირველ დაწყებით სასწავლებლების მკვიდრ ნიადაგზე დასამყარებლად საჭიროა, რომ სასკოლო საკითხების გადასაწყვეტად მონაწილეობას იღებდნენ მშობელთა წრეები, ხოლო მასწავლებელთა კორპორაციას კი ფართე ავტონომია მიენიჭოს. ასეთ პირობებში, დემოკრატიულ რეჟიმის დროს, აზრის თავისუფლებასა და ბავშვის უფლებას არავითარი საფრთხე არ ელის.

პალატაში მყოფმა სოციალისტებმა დაადგინეს: 1) საერო სკოლებში სწავლების საქმემ იმ სიმაღლეს უნდა მიაღწიოს, რომ ყოველი მეტოქეობა სძლიოს, 2) მასწავლებელთა ფართე ავტონომია მიენიჭოს, და ოფიციალურად დააკანონ მისი სინდიკალური კავშირები, 3) სასკოლო საკითხების მოწესრიგებაში მშობლებისა და მუშათა კლასის ორგანიზაციებს მიაღებინონ მახლობელი მონაწილეობა. ამასთანავე უნდა გაუმჯობესდეს მასწავლებელთა ნივთიერი მდგომარეობა, აამაღლონ მათი ცოდნის დონე, გააფართოვონ სკოლის შენობები, დაარსონ სასკოლო კასები ხელმოკლე მშობლებისა საურთიერთო დახმარებისა, ღარიბ მოწაფეთათვის ტანისამოსის და საქმლის მიწოდებისათვის, მოაწყონ სკოლის გარეშე სწავლა, მთელი ქვეყანა საპროფესიო და საზოგადოებრივ კურსებით მოჰფინონ მუშებისა და გლეხებისათვის.

მათის აზრით მხოლოდ ასეთ პირობებში დასდგება საერო სკოლა მტკიცე ნიადაგზე და ვერავითარი მეტოქეობა ვეღარას ავნებს.

ამ მიზნის განსახორციელებლად სოციალისტთა საპარლამენტო ჯგუფმა პარლამენტში კანონ-პროექტი შეიტანა და სახალხო განათლების მოწესრიგებისათვის 150 მილიონ მანეთსა (400 მილიონი ფრანკს) თხოულობს.

ნ...

ბაკურიანი

ბაკურიანი. ბაკურიანი ბ-ნ ალ. ბ-ნ ალ. ბ-ნ ალ.

ეუბნება გაკვეთილის მიგებაზე, ზოგი გარბის, ზოგი პირდაპირ მასხარად იგდებს. ეს ხომ ცხადზე უცხადესია, რომ კარგ მასწავლებელს მუდამ შეუძლიან ხალისი აღუძრას მოწაფეებს. ბევრი უცნაური მაგალითები გვესმის ქართული ენის გაკვეთილებისა, მაგალითად მასწავლებელი აძლევს სახლში დასაწერად თავისი სიტყვით ერთ პოემას. მოწაფეები სწერენ იმ იმედით, რომ მასწავლებელი წაიღებს სახლში და გაშინჯავს, ან იქვე კლასში გაშინჯავს. როცა მოწაფეებს მიაქვთ მასწავლებელთან ეს დაწერილი გაკვეთილი, ყურადღებას როდი აქცევს, არც კი გადათვალიერებს. ეს ხომ ხშირია, რომ როცა მოწაფე კითხულობს, მასწავლებელი იმ დროს ან გაზეთს კითხულობს, ან გარეშე რამ საქმეს აკეთებს...

ერთს და იგივე პოემას, მაგალითად „თორნიკე ერისთავს“ ერთს გიმნაზიაში მეოთხე კლასსში გადიან, სხვა გიმნაზიაში მეექვსეში გადიან, როგორ გადიან, ეს ღმერთმა უწყის. თუ პროგრამა არა აქვთ ამ ქართველ მასწავლებლებს, ამ რამდენიმე წლის წინად ბ. თაყაიშვილმა შეიმუშავა კარგი პროგრამა და დაბეჭდა გაზეთში იმითი მაინც იხელმძღვანელონ. ეხლა მივმართავ ბ-ნ სიტყვას და ვთხოვ ერთი წერილი უძღვნას ამ ჩვენს მასწავლებლებს. იქნება ყურადღება მიაქციონ, დაუფიქრდნენ თავიანთ საქმეს და თავიანთ მოვალეობას პირნათლად გაუძღვნენ. მაშინ მე მგონია ჩვენი მოსწავლე ახალგაზდობა ნახევარ უკმაყოფილებას მაინც აიცდენს თავიდან, რასაც ეხლა საზოგადოება გრძნობს მათდამი: სწავლის ხანაში არას ვაძლევთ და მოღვაწეობის დროს კი ბევრსა ვთხოვთ.

ერთი დედათაგანი.

ირლანდიის ავტონომიის გამო

(დეპეშები) ეურნალ-გაზეთებიდან.

ლონდონი. 19 მარტი. **ქვედა პალატა.** ჰომრულის შესახებ კამათი უინციდენტოთ გაგრძელდა. მინისტრობას შეეკითხენ, ჰფიქრობს თუ არა დროებითი მთავრობა იკისროს ულსტერის მართვა-გამგეობა და ამითი საიმპერიო პარლამენტი არად მიიჩნიოს. გრეიმ უპასუხა, პარტიების ხელმძღვანელთა მოლაპარაკება გაახლდება იმის გამოსარკვევად, შეაძლოა თუ არა შეთანხმების მიღწევა ექვსი წლის ვადის გასვლამდი ფედერატიულ სისტემის დამყარების ხიდაგზე.

ქვედა პალატის კულუარებში ჰფიქრობენ, შეთანხმება მოხდებაო. ბრძოლა პარლამენტში გაახლდება ბილის ხელმეორედ წაკითხვის დროს. მთავრობა დარწმუნებულია, რომ კანონ-პროექტი გავა. კრიზისის გაიწვავებას ლორდთა პალატაში ელიან, სადაც მოხდება უკანასკნელი ოავა ულსტერის გამოყოფის შესახებ. ჰფიქრობენ, რომ უკანასკნელ წუთებში შეთანხმება მოხდება, რადგანაც რედმონდისტების და კარსონისტების ბელადების ფარული მოლაპარაკება გრძელდება. ქვედა პალატაში ასკვიტის მოადგილედ შინაგან საქმეთა მინისტრი მაკენი იქნება, მის არ ყოფნის დროს კი—გრეი.

ლორდთა პალატა. ლორდმა კერზონმა განაცხადა, გოფის სახელზე გაგზავნილი მემორანდუმი კაბინეთის პოლიტიკას შეიცავდაო. ხოლო მინისტრთა მომხრე პარტიაში განხეთქილების გამო ორი მუხლი გამოსტოვესო. კერზონმა მოიწონა ასკვიტის გადაწყვეტილება, რომ სამხედრო მინისტრობა იკისრა. იგი მოსპობს საიდუმლოებისა და ინტრიგების ატმოსფერას, რომელიც საომარ სამინისტროში სუფევდა. ლორდ მორლეიმ განმარტა: იმიტომ არ გადავდექ, რომ პირველი თხოვნა სიტისა გადადგომის შესახებ ასკვიტმა არ აეიწყნაო; მეორედ კი სილიმ გადადგომის ქადალდი იმიტომ შეიტანა, რათა უარეყო ხმები, თითქოს მეფე აფიცრებისათვის შუამდგომლობდეს. მორლეიმ არაიცოდა რა გენერალ გოფის წერილის შესახებ, არც ის რომ მთავრობისათვის პირობები ეკარნახებინათ. ლორდ კრიუმ განაცხადა, ასკვიტმა, როგორც სამხედრო მინისტრმა, დაიბარა პეჯეტი ლონდონში, რათა ინგარიში მიეცა პეჯეტისა და აფიცრებს შორის მოხდარ საუბრისა.

ოპოზიციონურ გაზეთების აზრით შესაძლოა მთავრობისა და ოპოზიციის შორის შეთანხმება მოხდეს. დამშვიდება გრეის მიერ ქვედა პალატაში წარმოთქმულ სიტყვის შედეგია. ჯერ-ჯეროობით შეთანხმების საფუძველად რჩება ულსტერის ექვსი წლით გამორიცხვა ჰომრულის კანონიდან. ამასთანავე მთავრობა ვალდებული ხდება დაითხოვოს პარლამენტი და ახალი არჩევნები მოახდინოს, როგორც კი გავა ბილები ჰომრულისა, უელსში ეკლესიის გამოყოფა სახელმწიფოსაგან და მრავალობითი ვოტუმის უარყოფა. ამასთანავე თუ ეხლანდელი მთავრობა კვლავ სათავეში ჩადგა, კისრულობს გახალორციელოს კანონ-პროექტი სახელმწიფოს მართვა-გამგეობის ფედერატიულად გადაკეთებისა, როდესაც ულსტერს შოტლანდიასთან და უელსთან თანაბრად მიეცემა განსაკუთრებული თვითმართველობა.

ლიბერალური პრესის აზრი აფიცრების მოძრაობის შესახებ.

ლიბერალური პრესის აზრი მკაცრია და გარკვეული. საერთო აზრი ასეთია: ინგლისი ისეთ სერიოზული კრიზისის წინა სდგას, როგორიც დიდი ხანია არ განუცდია, უნდა გადასწყდეს, მართვა-გამგეობა ჯარის ხელში იქნება თუ პარლამენტისა.

„დაილი ნიუს“ ამბობს: „ფაქტების უბრალო დაპირდაპირება, რომელთაც გადამდგარი გენერალი გოფი აიძულეს სამხედრო სამინისტროს წინაშე წარდგომა,—ბევრ საყურადღებო კითხვას უპასუხოდ სტოვებს. შეიძლება გენერალ პეჯეტმა (ირლანდიის ჯარების მთავარ სარდალი) მართლაც ვერ გაიგო მიღებული განკარგულებანი და რწმუნებულების საზღვრებს გადასცდა. მაგრამ საქმე ამაში როდია. საჭიროა იმ პირობების ცოდნა, რომელშიაც დაბრუნდა გოფი ირლანდიაში: დაჰპირდა იგი მორჩილებას თუ არა. კონსერვატორების სიხარულზე ეტყობა, რომ მთავრობამ საქმე წააგო“.

დეპეშები

(დეპეშათა პეტერბ. სააგენტოსაგან).

19 მარტი.

უცხოეთი.

ბელგრადი. პრიზრენის დეპარტამენტიდან აჯანყებულ ალბანელთა რაზმები გარეკეს. წესიერება აღდგენილია.

ბერლინი. ბერლინსა და მილანს შუა ტელეფონი გაიყვანეს.

ათინა. ოსმალეთის მთავრობამ მცირე აზიის სოფელი კამბალოგლუ დასწა და ორი სოფელი დაანგრია. ამ სოფლებიდან ბერძნები გარეკეს.

როგორც სტამბოლიდან იტყობინებიან, მიტროპოლიტმა ამასვე სახელმწიფოთა ელჩებს მემორანდუმი გადასცა, სადაც აღწერს ბერძნების დევნას ოსმალეთის ფრაკიაში.

რომი. გაზეთი „ტრიბუნა“ იტყობინება რკინის გზათა ინსპექტორებს დაბეჭდილი პაკეტები დაურიგეს, რომლებშიაც ნათქვამია, თუ ვაფიცავ დაიწყო, რკინის-გზები სამხედრო უწყებას გადაეცემაო.

როშეტ-კაიოს საქმე.

პარიზი. როშეტის საქმის კომისიაში რადიკალ-სოციალისტები, კაიოს მეგობრები, იმდენი ეცადნენ, რომ გუშინ მიღებული მუხლი, რომლითაც მონისისა და კაიოს ბრალად ედებოდათ, რომ მათ თავიანთი გავლენა ბოროტულად მოიხმარესო, უარჰყვეს. ჟორესმა განაცხადა, კომისიის თავმჯდომარეობას თავს ვანებებო. როდესაც ამის გამო ზემოხსენებული მუხლი მიიღეს, ჟორესმა თავმჯდომარის ადგილი კვლავ დაიჭირა.

გამომძიებელმა კომისიამ მონისის დროს მინისტრად ნამყოფებს ჩვენება ჩამოართვა. იმათ განაცხადეს, მინისტრობის დროს ამ საქმის შესახებ არაფერი ვიცოდითო.

კომისიამ 14 ხმით წინაადმდეგ 2 მიიღო დასკვნანი, რომლებსაც პალატა ხვალ განიხილავს.

რუსეთი.

მოსკოვი. სასამართლო პალატამ დაადგინა მოსპოს ლევ ტოლსტოის ბროშურა—„ვერ გავჩუმდები“.

ნოვოჩერკასკი. ოფიციალურად დამტკიცებულია, რომ ქარიშხალმა სალსკის ოლქს მილიონის ზარალი მისცა, როსტოვისაში—ნახევარ მილიონზე მეტი. დონის შესართავში 50 ბავშვი დაობლდა, გოსუდარევში 100 სახლი დაინგრა, დაიღუპა 260 სული საქონელი. კაგალნიკში დაზარალდა 360 ოჯახი, დაიღუპა 21 კაცი, კაჩევანში 100 სახლი, დაიხრჩო 12, გოლოვაცში—45 ოჯახი, დაიღუპა 2, ზოშაში—96 ოჯახი, დაიხრჩო 17, კრუგლში 23 ოჯახი, დაიღუპა—6.

კიევი. ქალაქის საბჭომ დაადგინა, გამოისყიდოს წყალსადენი 3500000 მანეთად.

პეტერბურგი. ვიტმერის გიმნაზიელებს სასამართლომ გადუწყვიტა: ლევინს, პრუსაკს, კრუბეგს და ბაკრილოვს გადასახლება ციმბირში, სმირნოვს და დიმიტრიევს ციხე ერთი და ორი წლით. მათ ჩაეთვალათ წინასწარი რვა თვე. კოლსოვსკი გაამართლეს.

მუშათა ცხოვრება.

პეტერბურგი. დღეს გაფიცულთა რიცხვი 85000 აღწევს. დიღითა გაფიცული იყო 70,000. ქარხნებიდგან გამოსვლისას მუშები დემონსტრაციებსა ჰმართავენენ და რევოლუციონურ სიმღერებს მღერიდნენ. ააფრიალეს წითელი დროშებიც. დაატუსაღეს 100 მუშა. ერთს ქუჩაზე პოლიციელმა ორი მუშა რევოლვერით დასჭრა. „ტრეუგოლნიკის“ ადმინისტრაციამ დროებით მუშაოობისაგან გაანთავისუფლა 12,000 მუშა, რომ მასსიური ავადმყოფობიდან დაშვიდებულიყო.

რადგანაც პეტერბურგის ზოგიერთ ქარხნებში ავადმყოფობა არა ნელდება, ვაჭრობის მინისტრის ბრძანებით, ყველა ქარხნებში განუწყვეტლივ უნდა მორიგეობდნენ ექიმები მუშაობის დროს, და უნდა აცნობებდნენ ავადმყოფობის რიცხვსა და ხასიათს.

საკანონმდებლო დაწესებულებებში.

პეტერბურგი. სამხედრო და საზღვაო კომისია არჩევს საიდუმლო კანონ-პროექტს, რომლითაც უნდა გადაიდოს ფული სახელმწიფოს დაცვის გასაუმჯობესებლად. კრება მთელი დღე ჰქონდათ, მაგრამ მსჯელობა მაინც არ დასრულებულა.

სახალხო განათლების კომისიამ მოიწონა კანონ-პროექტი, რომელთაც ტეხნიკოსთა სასწავლებელში მოსამსახურეთ ჯამაგირი ემატებათ 1800 [illegible] ოთამდე 12 გაკვეთილში.

საბიუჯეტო კომისიაში სინოდის ობერ-პროკურორმა განაცხადა, წინაადმდეგი არა ვარ, რომ სემინარიელებს უნივერსიტეტში იღებდნენო. კომისიამ სურვილი გამოსთქვა, ეს საკითხი ობერ-პროკურორმა აღძრას. საბიუჯეტო კომისიამ მოიწონა კანონ-პროექტი, რომლითაც ყოველწლივ უნდა გადიდეს 900,000 მანეთი სოფლისა და ქალაქის სამედიცინოების ჯამაგირების მოსამატებლად

თეატრი და ხელოვნება

ბაქო. უკანასკნელ ათი წლის განმავლობაში დაწერილ პიესებს შორის გედევანიშვილის „მსხვერპლი“ საუკეთესოა, ამიტომ საკვირველი არ არის, თუ იგი ყოველთვის აღტაცებასა და სიამოვნებას იწვევს. ჩვენმა დასმა „მსხვერპლი“ დასდგა 16 მარტს. ხალხი ბლომად დაესწრო და ნასიამოვნებიც დაიშალა, თუმცა წარმოდგენას ბევრი წვრილმანი ნაკლი ახლდა. ეს ნაკლი იმდენად როლების ამსრულებელთა თამაშობას არ ეხება, რაზედაც სარეჟისორო ნაწილს და სცენის მოწყობილობას. კარგია „მსხვერპლში“ პირველი სურათი—გათენება და სოფლის გაღვიძება, მაგრამ ეს სურათი ჩვენს სცენაზე ძალიან მკრთალი გამოვიდა. ერთ ხანად სცენის წინა პლანი სულ განათდა,—ეს ალბად მზის ამოსვლის ნიშანი იყო,—მაგრამ ამავე დროს უკანა პლანზე ღამის წყვდიადი ჯერ არ გაბნეულიყო. სოფლის გაღვიძებაც ცოტა არ იყოს უცნაური იყო: ძაღლების გამწარებული ყეფისა და ურმების მეტი არაფერი ისმოდა. ხალხი, სტატისტები ვერ იყვნენ კარგად მომზადებულნი და ზოგჯერ უდროო-უდროსაც გამოდიოდნენ. საქუას ბიჭმა მაშინ დაიძახა—„ეს ხალხი სად გარბისო“,—როცა სცენაზე კაცის ქაქანება არ იყო და სამარისებური სიჩუმე იდგა. საქუას დუქანში ერთი ხორცის ნაჭერი მთელი თვის განმავლობაში (სანამ სამივე მოქმედება არ დასრულდა) იკიდა. მეორე მოქმედებაში მოახლე გოგო კითხულობს—სუფრა კაკლის ქვეშ გავშალოო, კაკალი-კი მთელ სცენაზე არსადა სჩანდა და, ამას გარდა, სუფრაც უკვე გაშლილი იყო.

ასეთი წვრილმანი ნაკლი ხშირია ხოლმე ჩვენს სცენაზე და თუ ეხლა აღვნიშნე, მხოლოდ იმიტომ, რომ მივაქციო ამაზე რეჟისორის და მოთამაშეთა ყურადღება—ეცადნენ შემდეგში მაინც აიცდინონ დავიდან.

რაც შეეხება მოთამაშეთ, საუცხოო იყო დ. აწყურელი საქუას როლში. დანარჩენთაგან აღსანიშნავნი არიან ქ-ნნი ანდრონიკაშვილისა (კნ. ბარბარე), წულუკიძისა (მარიამ), ამირეჯიბი (ნინო), ბ-ნნი მატარაძე, პავლიაშვილი, გვარა ძე და ახობაძე.

შემდეგი წარმოდგენა, კვირას 16 მარტს, ბენეფისია მსახიობის და ჩვენი სცენის მუშაკის ქ-ნ ქეთევან ანდრონიკაშვილისა. რობერტ ნეფისე